

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Θ'

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ, 20 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1911

ΑΡΙΘΜΟΣ 456

ΕΝΑΣ ΛΛΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ.
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

CHARLES BAUDELAIRE. Προσορτισμοί (μεταφρ. "Εσπερος")
ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ. Τῆς γροθιάς και τῆς ἀλήθειας.— Τρα-
γούδι δέφτερο.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Σημειώματα στό περιθώριο.

Τ. Δεκαπέντε μέρες στό Μωριά (συνέχεια).

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Τό μαύρο χέρι.

ΙΒΑΝ ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΕΦ. Τό ρολόι (μετάφρ. δ. 'Ιουλίας
Δημ.).

ΙΡΜΑ ΦΛΕΡΑ. Καημοί.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ — Ο,ΤΙ ΘΕ-
ΛΕΤΕ.

ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΧΕΡΙ (*)

ΧΑΡΙΣΜΕΝΟ
ΤΟΥ ΑΛΕΚΟΥ ΠΑΝΤΑΖΗ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΝΤΙΝΤΗΣ ΖΑΡΑΣ. Ίσαμε 32 χρονῶνε, μὰ φαί-
νεται μεγαλύτερος, ξουρισμένος και με
μουστάκι κατάμαυρο και ἀνασηκωμένο.
Πρόσωπο γλωμό, χαρακτηριστικά και
κινήματα κουρασμένα. Ντύσιμο ἐπιμε-
λημένο. Τό σύνολό του δείχνει ἄθροσκο
ἄεργο και ἄσωτο.

ΚΑΙΤΗ, γυναίκα του. Ίσαμε 25 χρονῶνε. "Ομορ-
φη, κατάξαθη μ' εὐγενικιά φυσιογνωμία.

ΑΝΝΟΥΛΑ, δούλα του. Ίσαμε 22 χρονῶνε, νό-
στιμη και σεραπεούλα, με ντύσιμο κοκε-
τίστικο.

ΣΤΑΜΟΣ ΔΙΟΛΗΣ, πενηντάρης, σοβαρός, ντυμέ-
νος ἀρχοντικά, ὄχι ὁμως και ξιπασμένα

(*) Πρωτοπαίχτης στό «Θέατρο Κυβέλης» στις 19 τοῦ
Τρυγητή 1911, ἀπό τις κυρίες Ἄγνη Ροζάν (Καίτη), Βάσσο
Δημοπούλου (Ἀννούλα) και τοῦ κ. κ. Π. Γαβρίηλιδη (Ντι-
ντῆ Ζάρα) και Π. Λέοντα (Στάμο Διολῆ).

μαλλιά ψαρά· τὸ ἴδιο και τὸ μουστάκι,
και τὰ λίγα γενάρια. Τὸ σύνολο δείχνει
ἄθροσκο παραλή, τοῦ κόσμου, μὰ και
ἀρκετὰ συμπαθητικά.

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ

Τραπεζαρία τοῦ Ζάρα. "Επιπλα ὄχι πλούσια, μὰ
ποῦ δείχνουν τοὺς νοικοκυραίους πὺς θέλουνε νὰ
φαίνονται πλούσιοι. Ξιπασιά παντοῦ. Ἄπ' τὸ
παραμικρότερο ξεβγαίνει μιὰ σιγαλή φωνή πὺς
κάτου ἀπὸ τὸ σφανταχτερό λουτρο και τὸ με-
ταξένιο κλίφι κρύβεται σάτιο ξύλο και πρόστυχο
παννί. Κοντὰ τὸ μεσημέρι.

ΚΑΙΤΗ.— Μὲ ρόμπα λινὴ τρανταφυλλιά και με
τὰ μαλλιά της περασμένα σὲ φουρκέτες, κάθεται ξα-
πλωμένη σὲ ντιβάνι.

"Η Ἀννούλα στρώνει τὸ μεσιανὸ τραπέζι.

ΚΑΙΤΗ.—Μόνο τὸ βραστό!... Τηγάνισε και δυο-
τρεις πατάτες...

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Και οἱ κοτολέτες;

ΚΑΙΤΗ.—Οἱ κοτολέτες;... Ἄ! Ναι!... Για τὸ
βράδι. Ὁ κύριος Διολῆς...

ΑΝΝΟΥΛΑ.—(Χαμογελώντας πονηρά). Νὰ τοῦ
βάλω πιάτο;

ΚΑΙΤΗ.—(βαρετά). Ὄφ!... ἴσια ἴσια γι' αὐτό...
Δὲ θὰ φάει τὸ μεσημέρι ἐδῶ... Χτὲς βράδι μὰς
τὸ εἶπε...

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Πάλι ἀπουσία;...

ΚΑΙΤΗ.—Αἶ, καλά... (ἕστερ' ἀπὸ λίγο). Νὰ
σοῦ πῶ...

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Μάλιστα...

ΚΑΙΤΗ.—(σηκώνεται). Πήγαινε κάτω νὰ κοι-
τάξεις...

ΖΑΡΑΣ.—(μπαινοντας ἀπὸ πλαγιανὴ πόρτα. Βα-
ρετὰ στήν Ἀννούλα). Πήγαινε νὰ μοῦ ξεσκονίσεις τὸ
πανωφόρι μου και τὸ καπέλλο μου... Κοίταξε ποῦ
εἶναι και τὰ γάντια μου.

(Ἡ Ἀννούλα ἐτοιμάζεται νὰ φύγει).

ΚΑΙΤΗ.—Στάσου, Ἀννούλα... (στὸ Ζάρα γλυ-
κά). Για ποῦ, Ναντῆ;

ZAPAS—(βαστά). Για τήν κρεμάλα....

ΚΑΙΤΗ.—Αί...καημένε και σύ...δλο τὰ ἴδια...
(σὴν Ἀννούλα). Φέρε...Θές Ντιντή μου, κανένα κα-
φεδάκι ἀκόμα ;...;

ZAPAS—(μουρμουρίζοντας). Φαρμάκι καλύτε-
ρα.... (δυνατὰ σὴν Ἀννούλα). Σῦρε, κι ἐπις σοῦ
εἶπα !....

(Ἡ Ἀννούλα φεύγει).

ΚΑΙΤΗ—(πιγαίνει σιμά του και τονὲ φιλῆσι στ
αὐτῆ). Κακέ !....

ZAPAS—(τραβιέται). Οἴφ !... Ἄφισέ με ἦσυχο!

ΚΑΙΤΗ—(χαϊδευτικά). Ἦσυχο ;

ZAPAS.—Και πῆγαινε νὰ συγυριστεῖς... εἶναι
ῶρα !...Βγάλε και τὰ μαλλιά σου ἀπὸ τίς ζουρκέ-
τες...Χμ !...Καθὼς εἶσαι θαρρῶ πὼς βλέπω τὸ κε-
φάλι τῆς Μέδουσας...και τρομάζω...(νευρικά). Ναι...
τρομάζω....

ΚΑΙΤΗ—(γλυκά) Ντιντή μου !....

ZAPAS—Χμ !...Ντιντή μου !... (περπατᾷ ἀ-
πάνου κάτω μὲ τὰ χέρια στὶς τσέπες τοῦ πανταλο-
νιοῦ). Και νὰ ξέρεις πὼς αὔριο τὸ μεσημέρι...ὄχ !...
τὸ μυαλό μου !...θὰ χάσω τὸ μυαλό μου !....

ΚΑΙΤΗ.—Μὴ μοῦ στενοχωριέσαι...εἶναι καλός...
θὰ μὰς δώσει κι ἄλλη προθεσμία...Δὲ γίνεται...Θὰ
μὰς δώσει....

ZAPAS.—Ἄλλη προθεσμία... Μοῦ τὸ δήλωσε
ρητὰ !... (ἀναμένει). Αὔριο τὸ μεσημέρι δώδεκα κατο-
στάρικα...Χίλιες διακόσες δραχμές !...Τ' ἀκούς; Χί-
λιες διακόσες !... ἀλλιῶτικα μὰς κάνει ἔξωση. Μὰς
παίρνει τὰ πράματά μας...θὰ μὰς ἀφίσει μὲ τὸ που-
κάμισο !... Ἀφανισμός !... Ἀφανισμός !....

ΚΑΙΤΗ—(λυπημένα). Καημένε μου Ντιντή !....

ZAPAS—(κοροϊδευτικά). Καημένε μου Ντιν-
τή !...ἄφισε αὐτὸ τὸ κλαψάριστο ὄφος σου !...Μὲ πει-
ράζει...μοῦ πειράζει τὰ νεύρα ! Ἀλήθεια !

ΚΑΙΤΗ.—Μὰ τί θές νὰ κάμω;..νὰ χοροπηδῆσω;..

ZAPAS.—Νὰ κάνεις ὅ,τι σοῦ εἶπα...Ἄλλη σω-
τηρία δὲν ὑπάρχει !...Αὐτὸ !... Νά, μονάχα αὐτὸ...
ἄκου με !

ΚΑΙΤΗ—(σοβαρὰ κι αὐτῆ). Ἀδύνατο !... ὅ,τι
ἄλλο θές...μὰ ἔχει αὐτὸ...ἔχι ! ἔχι !....

ZAPAS.—Τί ἄλλο ;... Δὲν ὑπάρχει ἄλλο !...
Αὐτὸ ! Μονάχ' αὐτὸ !... Κι ἂ μ' ἀγαποῦσες, δὲ θὰν
τὸλεγε; τόσο εὔκολα και τόσο ἐπίμονα αὐτὸ τὸ ἔχι !...

ΚΑΙΤΗ—(γλυκιά). Ἄ σ' ἀγαποῦσα ;...λές νὰ μὴ
σ' ἀγαπῶ ;...;

ZAPAS—(σοβιαρὰ). Δὲν τὸ λέω... Τὸ βλέπω...
(γιὰ λίγο σωπαίνουν ἴσπερι γλυκαίνοντας τὴ φωνή
του). Εἶσαι παιδί !...ἄκου με...εἶσαι παιδί και γι' αὐ-
τὸ ἐπιμένεις ἔτσι, και γι' αὐτὸ και γὼ δὲ σὲ συνερ-
ζομαι (τὴ χαϊδεύει). Μιὰ λέξη νὰ πεις τοῦ Διολῆ !...

ΚΑΙΤΗ.—Μὰ πὼς νὰ τοῦ τὴν πῶ ;... Δὲν ται-
ριάζει... Ὁ κύριος Διολῆς...

ZAPAS.—Ἐμένα μοῦ τ' ἀρνήθηκε...Μοῦπε δὲν
ἔχει ἄλλα...Τὸπε μάλιστα και κάπως θυμωμένα...
Ἄκούς ! Ἀρκετὰ, λέει, μὰς σὶντρεξε....

ΚΑΙΤΗ.—Και ψέματα ;

ZAPAS.—Πφ ! ἀρκετὰ !... Μὰ ἔ φίλος ἔ ἀλη-
θινός....;

ΚΑΙΤΗ.—Ποῦ τὸ ξέρεις; Μπορεῖ και νὰ μὴν ἔχει.

ZAPAS.—Χά ! χά ! χά ! αὐτὸς δὲν ἔχει; Αὐ-
τὸς ;...Δὸν φοροχιλιάδες τοῦ ζήτησα... Κ' ἔβαλε ἔ
θεσμπάιχτης τίς φωνές ! Δὸν φοροχιλιάδες ! Σὰ νὰν
τοῦ ζήτησα, βλέπεις, τὰ μελλεσόνια...

ΚΑΙΤΗ.—Δὸν χιλιάδες; Μὰ γιὰ τὰ νοίκια μὰς
χρειάζονται χίλιες διακόσες μονάχα !...

ZAPAS.—Ναι...χιλίες διακόσες γιὰ τὰ νοίκια...
Μὰ ἔ μπακάλης ;...ἔ ψωμὰς ;...ἔ χασάπης ;...ἔ μο-
δίστρα σου ;... Ζητάει κ' ἡ Ἀννούλα τοὺς μιστοῦς
τῆς...Τώρα βρέθηκε κι αὐτὴ !

ΚΑΙΤΗ.—Μὰ τίς προάλλες δὲ σοῦδωσε ἔ καη-
μένος ἄλλες πεντακόσες δραχμές; Οὔτε βδομάδα δὲν
πέρασε.

ZAPAS.—Νὰ μοῦ δώσει και τώρα...Φίλος μου
εἶναι...μήπως θὰν τὰ χάσει ;...Μιὰ μέρα...

ΚΑΙΤΗ—(χαμογελώντας). Μιὰ μέρα ;...;

ZAPAS—(σοβαρὰ). Γέλα ἐσὺ !...Μὰ θὰ γελάσω
και γὼ μιὰ μέρα, σὰ θὰ φτάσει τὸ ἡλεκτρικὸ ἴσπερι
τὸ Πετροσοῦνι, και θὰ πάρουν ἀξία τὰ χωράφια μὰς...

ΚΑΙΤΗ.—Ζῆσε μαῦρε μου....

ZAPAS.—Περίμενε και θὰ δεῖς....

ΚΑΙΤΗ.—Καημένε Ντιντή...θὰ θυμώσεις πάλι
μὰ θὰ σοῦ τὸ πῶ ! Δὲν πὰς νὰ παρακαλέσεις τὸ φίλο
σου τὸ βουλευτῆ....

ZAPAS.—᾿Ω !...ὦ ! τὰ προκόψαμε... ἔνας ξε-
ρὸς μιστὸς !

ΚΑΙΤΗ.—Μὰ καλύτερα προσιμὰς νὰ κάθουσαι ;

ZAPAS.—Νὰ κάθουμαι; Και ποιὸς σοῦ τὸ λέει
πὼς κάθουμαι ;...Τὸ κεφάλι μου νύχτα μέρα σὲ ἀτ-
μὸ !...Μήπως περνάει στιγμὴ νὰ μὴ συλλογιζομαι
πὼς θὰ βγοῦμε ἀπ' αὐτὴ τὴ δύσκολη θέσι ;...Κά-
θουμαι, λέει... ἀκούς; κάθουμαι ! !... Μὰ τὸ κάτω
κάτου, τί νὰ σοῦ κάμω ! Κι αὐτὸ τὸ ἀναθεματισμένο
τὸ πέκερ... Ἄς μὴ μὲ κατάρτεχε και σ' αὐτὸ ἡ τύ-
χη...Δὲ γίνεται...Ναι !...Δὲ γίνεται...θὰ βρεθεῖ τὸ
μέσο... ᾿Ως τόσο πρέπει νὰ μὲ βοηθήσεις και σῖ....

ΚΑΙΤΗ.—Νὰ σὲ βοηθῆσω ;...;

ZAPAS—(γλυκιά). Νὰ πεις τοῦ Διολῆ....

ΚΑΙΤΗ—(στενοχωρημένα). Τί; πάλι τὰ ἴδια ;

ZAPAS—(γλυκιά). Ἄκουσέ με, Καίτη μου. Νὰ
τοῦ πεις νὰ μοῦ δανεῖσαι τίς τρεῖς χιλιάδες ποῦ τοῦ
ζήτησα....

ΚΑΙΤΗ — (χαμογελώντας). "Όσο πᾶς και τις ἀνεβάζεις.

ΖΑΡΑΣ. — Μά, Καίτη μου, πρέπει νὰ περισσέψει και κάτι.... Τὰ παθήματα τοῦ πόκερ μοῦ γίνανε μαθήματα... Μὴ σὲ νοιάζει, θὰν τίς βγάλω, και μὲ τόκο μάλιστα, τίς χασούρες μου.... Νὰν τοῦ πεις λοιπὸν πὼς πρέπει νὰ μοῦ δανείσει τίς τρεῖς χιλιάδες....

ΚΑΙΤΗ. — Μά....

ΖΑΡΑΣ. — Δὲ θὰ σοῦ τις ἀρνηθεῖ, Καίτοῦλα μου.... Ἐῖναι καλὸς.... Μὲ σένα μάλιστα παραπολὺ καλὸς....

ΚΑΙΤΗ. — Τὸ βλέπω.... Ἰσα ἴσα γι' αὐτό....

ΖΑΡΑΣ. — Παιδιά σκυλιὰ δὲν ἔχει.... κ' εἶναι πλούσιος.... παραπολὺ πλούσιος.... Λίγο σφιχτὸς μοναχά.... Μὴ τὸν ἀκοῦς ποὺ κλαίγεται....

ΚΑΙΤΗ. — Μπροστά μου δὲν κλαύτηκε ποτέ....

ΖΑΡΑΣ. — Τὸ ξέρω.... Θέλει μπροστά σου νὰ κἀνει τὸ γαλάντη.... Μά σὲ μένα ;... Γαλάντης !... Δὲν πάει στὴν ἄργη.... Ὡς τόσο ἄς μὴν τοῦ τάρνηθοῦμε τὰ καλά του.... Τοῦ ἀρέσει νὰ ξεδιάζει γιὰ μᾶς.

ΚΑΙΤΗ. — Ἐμένα ὁμως ὄχι.... Νὰ ξεδιάζει ἄλλος γιὰ μένα και γιὰ τὸ σπῆτι μου !... Ἄλλος ἀπὸ τὸν ἄντρα μου !...

ΖΑΡΑΣ. — Δὲ βαρῦσαι !... πρόληψη δὲν αὐτά.... Ὅταν ὁ ἕνας φίλος ἔχει και ὁ ἄλλος δὲν ἔχει....

ΚΑΙΤΗ. — (στοιχιστικά). Ὁ ἕνας φίλος ἔχει χρήματα, και ὁ ἄλλος ἔχει γυναίκα.... Κι ἔταν ὁ φίλος μὲ τὴ γυναίκα, στέλνει τὴ γυναίκα του στὸ φίλο μὲ τὰ χρήματα....

ΖΑΡΑΣ. — Ἄχαχοῦ !!! Ποῦ πάει τὸ μυαλό σου ! Ποῦ πάει τὸ μυαλό σου !... Κάθε ἄλλο !... Σήμερα ἔχεις ἐσύ, αὔριο ἐγὼ !... Ἐχεις ἐσύ ; Ἐχομε κ' οἱ δύο μας !... Αὐτὸ θὰ πει φίλια, κ' ἔτσι πρέπει νὰν τὴ νιώσει τὴ φίλια και ὁ κ. Διολῆς.

ΚΑΙΤΗ. — (ἀπορώντας). Ἔτσι ;

ΖΑΡΑΣ. — (σοβαρά). Ναι !... Ἔτσι ! Καὶ σὺ, ἀγάπη μου, πρέπει ν' ἀφίσεις τίς φιλοσοφίες κατὰ μέρος και νὰν τοῦ μιλήσεις.... Νὰν τοῦ πεις ὀρθὰ κοφτὰ....

ΚΑΙΤΗ. — Κι ἄ μοῦ ἀρνηθεῖ ; Νὰν τοῦ δείξω τὴν πόρτα ;... Νὰν τοῦ πῶ «Ἐῖσαι ἀγάξιος νᾶσαι φίλος μας ;... Νᾶσαι φίλος τοῦ Καίσαρος ;» Χωρατεύεις, Ντιντὴ μου.... Δὲν ἔχω δίκιο ;... Χωρατεύεις....

ΖΑΡΑΣ. — Αὔριο τὸ μεσημέρι θὰ χωρατέψουμε καλύτερα !... Ἡ τιμὴ μου....

ΚΑΙΤΗ. — (στενόχωρα). Τι ! Στὸ σπιτονοικοκύρη τὰ χέρια βρίσκειται ἡ τιμὴ μας ;...

ΖΑΡΑΣ. — (τὸ ἴδιο). Ναι !... Ναι στὰ χέρια τοῦ σπιτονοικοκύρη, και στὰ χέρια τοῦ χασάπη.... τοῦ μπακάλη.... τοῦ φωμᾶ !... Ἡ τιμὴ μας.... Ἀφισέ τηνε λοιπὸν τὴν τιμὴ μας νὰ κουρελιαστῆ.... νὰ καταλα-

σπῶθει !... (ἀκόμα τραγικώτερα). Γιὰ μιὰ τιμὴ ζεῖ ὁ ἄθρωπος.... Κι ἔταν τὸ μαῦρο χέρι....

ΑΝΝΟΥΛΑ. — (μπαίνει λαχανιασμένα). Ἔρθε πάλι....

ΖΑΡΑΣ. — (τρομασμένα). Ποῦ ;

ΑΝΝΟΥΛΑ. — Στὴν' ἐξώπορτα.

ΚΑΙΤΗ. — Ὁ σπιτονοικοκύρης ;

ΑΝΝΟΥΛΑ. — Ὅχι ! ὁ μπακάλης.... και φωνάζει.... και μαζώχτηκε ὁ κόσμος ἀπὸ τίς φωνές....

ΖΑΡΑΣ. — (θυμωμένα). Νὰ γκρεμιστε !... Πές του πὼς αὔριο....

ΑΝΝΟΥΛΑ. — Ἀμὲ τοῦ τόπα !... Μά τὸ αὔριο αὐτό, μοῦ λέει, δὲ θάρθει ποτέ !...

ΖΑΡΑΣ. — Νὰ γκρεμιστε ! Ἄκοῦς ; Νὰ γκρεμιστε !...

ΚΑΙΤΗ. — Ντροπή ! ὦ ! Ντροπή !...

ΖΑΡΑΣ. — Τὰ βλέπεis ; Ντροπή, βέβαια.... Νά, αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω.... Ἡ τιμὴ μας ! (στὴν Ἀννούλα). Αὔριο πές του νάρθει δίχως ἄλλο.... Θᾶναι πὰ τὸ τελευταῖο αὔριο ! Πήγαινε πές του το.... Ὑστερα ἀνέβα πάνου.... Σὲ θέλω !...

(Ἡ Ἀννούλα φεύγει γελώντας. Μικρὴ σιωπὴ).

ΚΑΙΤΗ. — (βαρετά). Θε μου ! Ἐῖναι ζωὴ αὐτὴ ;

ΖΑΡΑΣ. — Αὐτὴ ἔναι ἡ ζωὴ, και ὁ πιὸ ἐξυπνος τὴν κερδίζει.

ΚΑΙΤΗ. — Καὶ λές, εἴμαστε μετς οἱ πιὸ ἐξυπνοi ;

ΖΑΡΑΣ. — (σοβαρά). Ἔτσι φαίνεται τουλάχιστο. (Πάλι σιωποῦνε λίγο).

ΚΑΙΤΗ. — Ὡς κ' ἡ Ἀννούλα ἀρχίζει νὰ γελάει μαζί μας !

ΖΑΡΑΣ. — (σοβαρά). Τὸ βλέπω ! Ὅχι λοιπὸν πὰ ἐγὼ παρὰ τὸ μαῦρο χέρι σὲ σπρώχνει....

ΚΑΙΤΗ. — Στὴν ἀγκαλιὰ (μὲ ἀηδία) τοῦ....

ΖΑΡΑΣ. — Ὅχι.... στίς τσέπες τοῦ φίλου μας.... Ἀνάγκη και θεοί....

ΚΑΙΤΗ. — (τὸ ἴδιο). Σώπα, σώπα πιά.... Περιττές οἱ δικιολογίες....

ΖΑΡΑΣ. — (χαρούμενα). Ἔτσι, μάλιστα.... Τώρα μιλάς λογικά.... Περιφημα.... (κοιτάζοντας τὸ ρολόγι του). Νά, ὅπου και ἂν εἶναι θάρθει ! Ἔντεκα και τέταρτο ἡ ὥρα....

ΚΑΙΤΗ. — Ὡστε θάρθει ;... Μά χτές βράδι....

ΖΑΡΑΣ. — Ναι, τὴν ὥρα ὁμως ποῦ καληνοχτιζόμαστε κάτου, μοῦπε πὼς θάρθει στίς ἐντεκάμιση νὰ πάρει μαζί μας τὸ ὀρεχτικό του και ὕστερα κατεβαίνει στὸν Περαιὰ μὲ τὸ τραῖνο τῆς μισῆς.... Πήγαινε λοιπὸν....

ΚΑΙΤΗ. — Νὰ πάω ; ποῦ ;

ΖΑΡΑΣ. — Νὰ χτενιστεῖς, καλέ !... Νὰ συγυριστεῖς ! Φόρεσε και κείνη τὴ ρόμπα σου... τὴ θαλασσιά.... Ἐέρεις, ἐκείνη τὴ λίγο !... τοῖ !... λίγο ντεκοιτέ !...

ΚΑΙΤΗ—(ξαφνιασμένα). Τι λές; Τόσο λούσο για τόν κ. Διοτή; Μ' αὐτὸς εἶναι δικός μας, τοῦ σπιτιοῦ ἄθρωπος....

ΖΑΡΑΣ.—Ναί.... ἔπως τὸ λές!... δικός μας. Μὰ ξέρεις, πρόκειται νὰ τὸν παρακαλέσεις γιὰ κείνο καὶ... καὶ... δηλαδῆ....

ΚΑΙΤΗ.—Καί;...

ΖΑΡΑΣ—(στενοχωρημένα). Τσ! Καί.... Νά, πῶς ναὶ τὸ πῶ... "Α, ναί! "Όσο πιὸ ἄμορφος εἶναι, παιδί μου, ἔτσι παρακαλεῖ γιὰ κάτι, τόσο καὶ πιὸ εἵκοια τὸ πιτυχαίνει.... Αὐτὸ εἶναι.... Μὲ κατάλαβες;....

ΚΑΙΤΗ—(ξαφνιασμένα). Μπᾶ! αὐτὸ εἶναι; (γελαστά). Ναί!... ναί!... Σὲ πολυκατάλαβα μάλιστα!... (φεύγει ξεκαρδισμένη στὰ γέλια). Χά... χά... χά... τὸ μαῦρο χέρι!... τὸ μαῦρο χέρι!...

ΖΑΡΑΣ—(σοβαρά). Ναί... τὸ μαῦρο χέρι!... (ρίχνεται σὲ πολτρόνια). Οὔψ!... (σὲ λίγο). Ἡ ἀνάγκη!

ΑΝΝΟΥΛΑ—(μπαίνοντας σὲ λίγο καὶ βλέποντας τὸ Ζάρα μοναχό του, πίνει σιγὰ σιγὰ πίσω του καὶ τοῦ τραβᾷ μιὰ μυτιὰ). Μπεμπέκο....

ΖΑΡΑΣ—(ξυφνιάζεται). "Όχ καὶ σ'!...

ΑΝΝΟΥΛΑ—(κάθεται στὰ γόνατά του καὶ τονὲ χαϊδεύει). Τι ἔχεις, μπεμπέκο μου; σὲ μάλωσε ἡ πριγκηπέσα σου;

ΖΑΡΑΣ—τὴν κιατεβάζει ἀπὸ τὰ γόνατά του τρομαγμένα). Ἄν ἐρθεῖ; Δὲν τὸ συλλογίζεσαι;...

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Καλὰ λές, μπεμπέκο μου!... Ἄν ἐρθεῖ ξαφνικά!... Κ' ἔτσι μάλιστα... καθὼς εἶναι καὶ ζουλιάρα....

ΖΑΡΑΣ—(χιμογελόντας). Πολύ....

ΑΝΝΟΥΛΑ—(τάχι παραπονεμένα). Ἐσὶ ἄμωσ;...

ΖΑΡΑΣ—(γελαστά). Ἐγώ;

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Ναί!... Ἐσὶ... Δὲ μὲ ζουλεύεις καθόλου, ἐσὶ;...

ΖΑΡΑΣ—(τάχι σοβαρά). Ἐγὼ σοῦχω ἐμπιστοσύνη ἀπόλυτη.

ΑΝΝΟΥΛΑ.— Ἐγὼ ἄμωσ δὲ σ' ἐμπιστεύομαι καθόλου.

ΖΑΡΑΣ.—Μὲ εἶδες ποτὲ νὰ σοῦ κάνω ἀπιστίες;

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Μιὰ καὶ δύο;

ΖΑΡΑΣ.—Ἐμένα;

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Ναί!... μὲ τὴν πριγκηπέσα σου.

ΖΑΡΑΣ—Διαβολάκο... Ἄμ' αὐτὸ δὲν πιάνεται.

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Καλὰ λές... Δὲν πιάνεται... Ἐλα φίλησέ με τώρα καὶ σὲ συχωρῶ....

ΖΑΡΑΣ—(τάχι τραγικά). "Όχι!... Ποτέ... Δὲ σὲ φιλῶ.... (ναζάρικα). Σ' ἔχω καὶ γὼ φούρα... Νά, χτές... ἔβαν ἀνάγκη νὰ ζητήσεις τοὺς μιστοὺς σου; Δὲν ξέρεις πῶς γιὰ τὴν ὄρα εἶμαι πολύ....

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Σαχλέ... δὲν τὸνισσες... τὸνανα γιὰ νὰ ρήξω τὴ μύτη τῆς πριγκηπέσας... Ἐχω ἀ-

νάγκη ἀπὸ παράδες ἐγώ; τς!... Παράδες... Μὲ σώνει ἡ ἀγάπη σου καὶ τὸ πουγγὶ τοῦ γέρου... Ἄς εἶναι καλὰ ὁ γέρος μου....

ΖΑΡΑΣ—(ἀπορόντας). Ὁ γέρος σου;....

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Ὁ Διοτῆς, ντὲ... Σῶνε: νὰ θέλω... Φιλὶ καὶ τᾶλλαρο... Ἐνα τσίμπο... Μὰ στοὺς τσίμπους ἔχουμε ἄλλη ταρίφα... Ἄ φωνάζω λίγο, μοῦ δίνει μιὰ δραχμὴ....

ΖΑΡΑΣ—(γελόντας). Τότε φώναζε πολὺ νὰ σοῦ δίνει δύο δραχμὲς.

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Νὰ χαθεῖς!... Ἐγὼ ἔλεγα πῶς θὰ ζουλεύεις!

ΖΑΡΑΣ.— Δὲ βαριέσαι!... τέτια ἀστεία!... Ὁ Διοτῆς εἶναι χωρατατζῆς!

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Μάτια μου!... Χωρατατζῆς!... Σιγὰ μὴν τονὲ λερώσεις... Ἐνας γερολιχούδης... Νὰ σοῦ πῶ ἄμωσ καὶ τ' ἄλλο;... Ἐγὼ τονὲ ζουλεύω....

ΖΑΡΑΣ—(κοροϊδευτικά). Ὁχι δά....

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Ναί, τονὲ ζουλεύω γιὰτὶ κάνει: τὰ γλυκὰ μάτια καὶ τῆς πριγκηπέσας σου....

ΖΑΡΑΣ—(χιμογελόντας). Τῆς δίνει κι αὐτὴν γῆς φιλιὰ καὶ τσίμπο;...

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Τώρα ἔχι! Θέλει ἄμωσ νὰ τῆς δώσει γράμμα... Καὶ μὲ σταυρώνει νὰν τῆς τὸ δώσω ἐγώ... ὐ... Σάματις εἶμαι γὼ καμιὰ τέτια... νὰ δουλεύω τάχατες γιὰ τοὺς ἄλλους.

ΖΑΡΑΣ—(γελαστά). Καὶ γιὰτὶ δὲν τῆς τὸ δίνεις;...

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Μὰ δὲ ντρέπεσαι;... μωρέ, πῶς κατάντησες; Δὲ σοῦμεινε μιὰ στάλα ντροπὴ πιὰ ἀπάνω σου;

ΖΑΡΑΣ.—Βρὲ κουτή, χωρατεύω!...

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Εἶπα καὶ γὼ!... Ὡστόσο μὲ τοῦ γερολιχούδης τὰ παραδάκια γκρεμοτσακίστηκε κι ὁ μπακάλης πολιώρα!...

ΖΑΡΑΣ.—Ὁχι δά....

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Βρὲ κουτὲ!... Ἐαρρεῖς πῶς θὰ ξεκουμπίζετανε μὲ τὸ δικό σου τὸ αἷριο; Ἐλῶσα γὼ τὸ κομπόδεμα καὶ τοῦδωσα ἕνα εἰκοσιπεντάρικο ἀπὸ τὰ δικά μου... (γελόντας) ἀπὸ ὅσα δηλαδῆ βγάξω μὲ τὸν κόπο μου... μὲ φιλιὰ καὶ μὲ τσίμπο;... Ἐτσι ξεκουμπίστηκε....

ΖΑΡΑΣ.—Μὰ εἶσαι ἄγγελος ἐσὶ... Ἀληθινὸς ἄγγελος... Ἐλα νὰ σὲ φιλήσω... (τὴ φιλεῖ).

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Τσαχπινάκο!... Μὰ νὰ μιλήσουμε καὶ λίγο σοβαρά... Αὐτὸς ὁ γερολιχούδης κατάντησε ἀνυπόφορος... Τὴ στενοχωρεῖ πολὺ τὴ λεγόμενη....

ΖΑΡΑΣ—Ἄ! μπᾶ!... δὲν τὸ πιστεύω... Ἢ μὲ τὸλεγε ἡ ἴδια....

ΑΝΝΟΥΛΑ.—Μὰ ντίπ κουτὸς νάσαι!... Δὲ μὰς ξέρεις ἐμὰς τίς γυναῖκες... Τρελλὴ εἶναι νὰ σοῦ τὸ πει;... Πᾶνε τότε οὐλα, καὶ τὰ ψούνια καὶ τὰ λούσα

και τὰ χουδαρταλίκια... Ἄν τὸ μάθεις καὶ ἐπιτα τοῦ δώσεις τὴν κλωτσιὰ ἀπὸ δῶ;...

ΖΑΡΑΣ. Ἐγώ; Δὲ μὲ ξέρεις... δὲν εἶσαι καλά!..

ΑΝΝΟΥΛΑ. — Δὲ σὲ ξέρω, καλὰ λές;... Δὲν εἶμαι καλά... Ἐέχασα, βλέπεις, πῶς ἐδῶ μέσα εἶναι τὸ χαρέμι τοῦ κύρ Διοῦλη, καὶ ἡ ἀφεντιά σου ὁ Κισλάραγκα; πού τοῦ φιλάς τὰ χανουμάκια του....

ΖΑΡΑΣ — (ξεκαρδισμένος). Ναί, τοῦ τὰ φυλάγω μὰ καὶ τοῦ τὰ φιλῶ.... (τῆς δίνει ἓνα σκουστό φίλι).

ΑΝΝΟΥΛΑ. — Πιὸ σγαλὰ τὰ φιλιὰ σου!... Ἢ μὰς ἀκούσει....

ΖΑΡΑΣ. — Μὴ φοβάσαι!... συγυρίζεται!... Ποῦ ἔχει νοῦ γιὰ μὰς τώρα!...

ΑΝΝΟΥΛΑ. — Καλὰ τὸ λές! Ἐλα!... Ἢ σὲ χαρτζηλικιώσω κιόλας!... Δὲν ἔχω τὸ λεύτερο; Γυνίκα σου εἶμαι, μαθές...

ΖΑΡΑΣ. — Ἄγγελε...

ΑΝΝΟΥΛΑ. — Ἄγγελος, βέβαια!... Μὰ μὲ πογγι γι γεμάτα... ἔχι σὺν τὴν πριγκηπέσα σου τὴν ἀπένταρη... Νά, πάρε... (τοῦ δίνει παράδες). Ὅσα περισέψανε ἀπὸ τὸν μπακάλη... Παίξε τα στὰ χαρτιά καὶ θὰ δεῖς... θὰ βγοῦν τυχερά...

ΖΑΡΑΣ — (παίρνει τοὺς παράδες καὶ τῆς φιλεῖ τὰ χέρι). Ἀγάπη μου!

(Στάλλο φύλλο τελιώνει)

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΑ "ΜΙΚΡΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΔΙΧΩΣ ΣΤΙΧΟΥΣ,, ΤΟΥ CHARLES BAUDELAIRE

XXXI

ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ

Μέσα σ' ἕμοιο περιβόλι, ὅπου οἱ ἀχτίδες χυνοπωριάτικου ἥλιου φαίνονταν σὰ νάργοπορούσανε λιγωμένες, κάτω ἀπὸ τὸ γυαζοπράσινο τώρα οὐρανό, ὅπου σύννεφα χρυσὰ ἔπλεον σὰ στεριές πού ταξιδεύουν, τέσσερα ἀγόρια, τέσσερα ὁμορφα παιδιὰ, κοιβέντιαζαν, κουρασμένα δίχως ἄλλο ἀπὸ τὰ παιχνίδια.

Τόνα ἔλεγε : «Χτὲς μὲ πήγανε στὸ θέατρο. Κάτι παλάτια μεγάλα καὶ λυπητερά, πού στὸ βᾶθος τους ξυνοίγεις τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ θάλασσα. Γυναῖκες καὶ ἄντρες, σοβαροὶ καὶ λυπημένοι καὶ αὐτοί, πιδ' ὠραῖοι καὶ πιδ' ὁμορφα ντυμένοι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους πού βλέπουμε παντοῦ, μιλοῦνε μὲ μιὰ φωνὴ σὰ νὰ τρα-

γουδοῦνε. Φοβερίζουν, ἱκετεύουν, τοὺς συντριβεῖ ἡ θλίψη, καὶ συχνὰ ἀκκουμποῦν τὸ χέρι τους στὸ μαχαίρι πού εἶναι χωμένο στὴ ζώνη τους. Εἶναι τόσο ὠραῖα! Οἱ γυναῖκες εἶναι πολὺ πιδ' ὁμορφες καὶ πολὺ πιδ' μεγάλες ἀπὸ κείνες πού ἔρχονται καὶ μὰς βλέπουνε σπῆτι. Μὲ τὰ μεγάλα μάτια τὰ βαβουλωτὰ καὶ τὰναμμένα μάγουλα, ἔχουνε μιὰ ὄψη τρομαχτική, καὶ ὅμως δὲν μπορείς νὰ μὴν τὶς ἀγαπᾷς. Σὲ πιάνει φόβος, σοῦρχεται νὰ κλάψεις, καὶ ὡς τόσο σᾶρέσει... Καὶ τὸ πιδ' περιέργο στὸ τέλος, πού ζηλεύεις καὶ λὲς, νὰ εἴσουν κ' ἐσὺ τὸ ἴδιο ντυμένος, νὰ λὲς καὶ νὰ κᾶνεις τὰ ἴδια πράματα, καὶ νὰ μιλάς μὲ τὴν ἴδια φωνή».

Τὸ ἕνα ἀπὸ τὰ τέσσερα παιδιὰ, πού δὲν ἄκουγε πιά, κάμποσα δευτερόλεπτα τώρα, τί ἔλεγε ὁ σύντροφός του, μὸν παρητηροῦσε μὲ προσήλωση παράξενη δὲν ξέρω ποῖο σημεῖο τοῦρανοῦ, εἶπε ἄψαφτα : «Κοιτάξτε, γιὰ κοιτάξτε κεῖ κάτω!... Τονὲ βλέπετε; Εἶναι καθισμένος στὸ συννεφάκι ἐκεῖνο τὸ μικρὸ, πού εἶναι μόνο, ἐκεῖνο τὸ μικρὸ συννεφάκι, πού εἶναι σὺν τῇ φωτιὰ τὸ χρῶμα του, καὶ πού πηγγαίνει σιγὰ σιγὰ... Κι αὐτός, καὶ αὐτὸς θάλεγε κανεὶς πὼς μὰς κοιτάζει».

«Μὰ ποιὸς λοιπόν;» ρωτήσανε τᾶλλα.

«Ὁ Θεὸς» εἶπε μ' ἕναν τόνο στὴ φωνὴ σίγουρο ἀπὸ πεποίθησι. «ὦ! εἶναι πιδ' πολὺ μακριὰ· σὲ λίγο δὲ θὰ μπορείτε πιά νὰ τονὲ ἴδετε. Βέβαια θὰ ταξιδεύει, γιὰ νὰ γυρίσει ὅλους τοὺς τόπους. Σταθεῖτε· τώρα θὰ περῖσει πίσω ἀπὸ κείνα τὰ δέντρα στὴ σειρά, πού εἶναι σκεδὸν ἀπάνω στὸν ὄριζοντα... νά, κατεβαίνει πίσω ἀπὸ τὸ καμπαναριό... Πάει πιά! δὲ φαίνεται!» Καὶ τὸ παιδι ἐμεινε ἔτσι γιὰ πολὺ γυρισμένο ἀπὸ τὸ ἴδιο μέρος, καὶ εἶχε κολλῆσει στὴ γραμμὴ πού χωρίζει τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ, μάτια ὅπου μ' ἔκφρασι ἀνέκφρασι ἔλαμπε μέση ἔκστασι καὶ πόθος.

«Εἶναι ἕνα ζῶο, ἐτοῦτος δῶ, μὲ τὸ θεὸ του πού μόνο αὐτός μπορεί καὶ διακρίνει!» εἶπε τὸ τρίτο, ἕνα παιδι ζωερὸ ζωερὸ, μὲ ὀλοζώντανο προσωπάκι. «Ἐγώ, θὰ σᾶς διηγηθῶ πὼς μοῦτιχε μιὰ φορὰ ἕνα πράμα, πού ποτὲς δὲ σᾶς ἔχει τύχει, κ' εἶναι κάπως πιδ' σπουδαῖο, ἀπὸ τὰ θεατρά σας καὶ τὰ σύννεφα. — Εἶναι τώρα μερικὲς μέρες, οἱ δικοί μου μὲ πήγανε μὰζι τους στὸ ταξίδι, καὶ στὸ χάνι πού μέيناμε, ἐπειδὴς δὲν εἶχε ἀρκετὰ κρεβάτια γιὰ ὅλους, ἀποφασίσανε νὰ κοιμηθῶ ἔγὼ στὸ ἴδιο κρεβάτι μὲ τὴν μπόννα μου.» — Τράβηξε τοὺς συντρόφους του πιδ' κοντὰ του, καὶ χαμήλωνε τὴ φωνή. — «Ἐλα, δὲν ξέρεις, εἶναι ἄλλο πράμα νὰ μὴν πλιγιάσεις ἄλλος, μὰ νὰ εἶσαι σ' ἕνα κρεβάτι μὲ τὴν μπόννα σου, στὰ σκοτεινά. Καθὼς δὲ μ' ἔπαιρνε ὁ ἴππος, διασκέδαζα,

ἐνῶ αὐτὴ κοιμότανε, νὰ βάλω τὸ χέρι μου στὰ μπράτσα της, στὸ λαιμὸ της καὶ στοὺς ὤμους. Τὰ μπράτσα της καὶ ὁ λαιμὸς της εἶναι πολὺ πιὸ χοντροὶ παρὰ στὶς ἄλλες γυναῖκες, καὶ τὸ δέριμα εἶναι τόσο ἀπαλό, τόσο ἀπαλό, θάλλεγες χαρτὶ γυαλιστερὸ ἢ μεταξωτό. Ἔνοιωθα μιὰ τέτοια εὐχαρίστηση, ποὺ θὰ ξακολουθοῦσα πολλὴ ὥρα, ἃ δὲν εἶχα φοβηθεῖ, μήπως τὴν ξυπνήσω πρῶτα· κ' ἔπειτα εἶχα ἕναν ἄλλο φόβο, δὲν ξέρω ἀπὸ τί. Ὑστερα, ἔχωσα τὸ κεφάλι μου μέσα στὰ μαλλιά της ποὺ εἶτανε χυτὰ στὴν πλάτη της, πολλὰ σὰ χαιτή, καὶ μύριζαν τόσο ὄμορφα, ἀλήθεια σὰς λέω, ὅπως τὰ λουλούδια αὐτὴ τῆ στιγμῆ, στὸ περιβόλι. Δοκιμάστε, ὅσα σὰς τύχει, νὰ κάνετε καὶ σεῖς τὸ ἴδιο ὅπως ἐγώ, καὶ θὰ ἴδεῖτε.»

Ὁ μικρὸς ποὺ μιλοῦσε γιὰ τὴν καταπληκτικὰ του αὐτὴν ἀποκάλυψη, ὅσο ἔκανε τὴ δῆγησὴ του, εἶχε τὰ μάτια του ὀρθάνοιχτα ἀπὸ ἕνα εἶδος σαστιμάρα γιὰ ὅ,τι ἀκόμα δοκίμαζε, καὶ οἱ ἀχτίδες τοῦ ἡλίου ἀπὸ τὴ Δύση, ἀναβαν, γλιστροπερνώντας ἀπὸ τὶς ροῦσες μπουκλές στὸ ξεμαλλιαρὸ κεφάλι του σὰν ἕνα θειοφόρολογο φωτοστέφανο πάθους. Εἶταν εὐκόλο νὰ μαντέψετε πὼς αὐτὸς δὲ θάχανε τὴ ζωὴ του νᾶναζητᾶ τὴ θεότητα στάκρονέφια, μὰ θὰ τὴν ἔβρισκε συχνὰ ἄλλοῦ.

Τὸ τέταρτο, τέλος, εἶπε: «Ξέρετε, ποὺ δὲ διασκεδάζω καθόλου στὸ σπιτί. Σὲ θεάματα δὲ μὲ πᾶνε ποτέ: εἶναι ὁ προστάτης μου πολὺ τσιγκούνης. Ὁ Θεὸς δὲ νοιάζεται γιὰ μὲ καὶ τὴ στενοχώρια μου, οὐτ' ἔχω καμιὰ ὄμορφη μπόννα νὰ μὲ χαϊδεύει. Πολλὲς φορές μοῦ φάνηκε πὼς ἐκεῖνο ποὺ θὰ μᾶρεσε, θὰ εἶτανε, ὄλο νὰ πηγαίνω, μπροστά, ἴσια, δίχως νὰ ξέρω ποῦ, χωρὶς νὰ ὑπάρχει κανεὶς ποὺ νᾶνησχεῖ γιὰ μένα, καὶ νὰ βλέπω πάντα χῶρες καινούριες. Δὲν εἶμαι ποτὲ καλὰ πουθενά, καὶ πάντα θαρρῶ πὼς θὰ εἶταν ἄλλοῦ καλύτερα, παρὰ ἐκεῖ ποὺ εἶμαι. Λοιπὸ! εἶδα στὸ τελευταῖο πανηγύρι, στὸ κοντινὸ χωριό, τρεῖς ἀνθρώπους ποὺ ζοῦν ὅπως θᾶθελα κ' ἐγὼ νὰ ζῶ. Δὲν τοὺς προσέξατε, σεῖς. Μεγαλόκορμοι, μαῦροι σκεδὸν κι ἀγέρωχοι, μ' ὄλα τὰ κουρέλλια, μ' ἕναν ἀέρα ποὺ ἔδειχνε πὼς δὲν ἔχουν ἀνάγκη κανενός. Τὰ μεγάλα τους μάτια, τὰ σκοτεινά, εἶχανε γίνει ὀλόλαμπρα, ὅσο παίζανε μουσικὴ· μιὰ μουσικὴ ἔτσι παράξενη, ποὺ σοῦ ἐρχότανε τώρα νὰ χορεύεις, κι ἄλλοτε νὰ κλαῖς, ἢ νὰ κάνεις καὶ τὰ δυὸ μαζί, καὶ ποὺ θὰ γινόσυνα σὰν τρελλός, νὰ τοὺς ἄκουες πολλὴ ὥρα. Ὁ ἕνας, σέρνοντας στὸ βιολὶ τὸ δοξάρι του, ἔμοιαζε μιὰ θλίψη νὰ ἱστοροῦσε, κι ὁ ἄλλος μὲ τὸ μικρὸ σφυράκι ποὺ χοροπηδοῦσε ἀπάνω στὶς χορδὲς ἑνὸς μικρούτσικου πιάνου, ποὺ εἶχε κρεμασμένο μ' ἕνα λουρὶ ἀπὸ τὸ λαιμὸ του, εἶτανε σὰ νὰ κοροῖδενε τὸ παράπονο τοῦ διπλανοῦ του, ἐνῶ ὁ τρίτος χτυποῦσε ἀπὸ

καιρὸ σὲ καιρὸ τὰ ζῦλια του μὲ μιὰν ὀρμητὴ ἀσυνήθιστη. Εἶτανε τόσο εὐχαριστημένοι μόνοι τους, ποὺ ξακολουθήσαν νὰ παίζουσαν τὴ μουσικὴ τους, μουσικὴ ἀγριανθρώπων, κι ἀφοῦ σκόρπισε ὁ κόσμος. Στὸ τέλος μάζωξαν τὰ λεφτὰ τους, φορτωθήκανε τὰ πράματά τους στὴ ράχη τους, κ' ἔφυγαν. Ἐγὼ, ἤθελα νὰ μάθω ποῦ κάθονται, καὶ τοὺς πῆρα ἀπὸ πίσω, ἀπὸ μακριά, ὡς στὴν ἀκρὴ στὸ δάσος. Τότες μονάχα κατάλαβα πὼς δὲν κάθονται πουθενά.

Ἐκεῖ ὁ ἕνας τους εἶπε: «Νᾶνοξοῦμε τὸ ταυτίρι;»

«Ὅχι, στὸ Θεὸ σου!» ἀποκρίθηκε ὁ ἄλλος, «τέτοια ὄμορφη νύχτα!»

Κι ὁ τρίτος, μετρώντας τί ἔβγαλαν, ἔλεγε: «Ὁ κόσμος αὐτὸς δὲ νοιώθει ἀπὸ μουσικὴ· κ' οἱ γυναῖκες τους χορεύουνε σὰν ἀρκουδες. Καλὰ ποὺ θᾶμαστε στὴν Αὐστρία σ' ἕνα μῆνα, ὅπου θὰ βροῦμε λιὸ πιὸ ἀγαπητὸ.»

«Καλύτερα ἴσως νὰ τραβήξομε κατὰ τὴν Ἰσπανία, γιὰτὶ πέρασε κι ὁ καιρὸς. Ἄς τοῦ δίνουμε, πρὶν πιάσουν οἱ βροχές. Εἶπαμε νὰ βρέχουμε τὸ λαρῦγγι μας μόνο», ἔκανε ὁ ἕνας ἀπ' τοὺς ἄλλους.

Βλέπετε, τὰ θυμοῦμα ὄλα. Ἐπειτα, ἦπτε καθένας τους ἕνα φλυτζάνι σπάρτο, κι ἀποκοιμήθηκαν, μὲ τὸ μέτωπο γυρισμένο πρὸς τᾶστρα. Πῆγα νὰ τοὺς παρακαλέσω στὴν ἀρχὴ νὰ μὲ πάρουνε μαζί τους, καὶ νὰ μὲ μάθουνε νὰ παίζω τὰ ὄργανά τους, μὴ μοῦλειψε τὸ θάρρος, γιὰτὶ εἶναι βέβαια πολὺ δύσκολο νὰποφασίσαι κανεὶς κατιτί, ὅ,τι καὶ νᾶναι, κ' ἔπειτα φοβόμουνε μήπως μὲ τσακώσουνε, πρὶ βγοῦμε ἀπ' τὴ Γαλλία.»

Τὸ ἀδιάφορο σκεδὸν ἴψος τῶν τριῶν ἄλλων συντροφῶν μὲκανε νὰ στοχαστῶ πὼς ὁ μικρὸς αὐτὸς εἶτανε ἀπὸ τὴν ἕνα **ἀκατανόητος**. Τὸν κοίταζα προσεχτικᾶ. Στὸ μίτι του καὶ στὸ μέτωπό του εἶχε, δὲν ξέρω τί, πρῶιμα μοιρογόρμητο, ποὺ διώχνει σιγήθως τὴ συμπάθεια, μὰ ποῦ, δὲν ξέρω γιὰτί, τραβοῦσε τὴ δική μου, τόσο ποῦ γιὰ μιὰ στιγμῆ, μοῦ πέρασε ἡ ἀλλόκοτη ἰδέα, πὼς μπορούσε νὰ εἶχα ἕναν ἀδερφό, ἄγνωστο σὲ μὲ τὸν ἴδιο.

Ὁ ἥλιος εἶτανε βασιλεμένος. Ἡ νύχτα ἐπίσημη εἶχε ἀπλωθεῖ. Τὰ παιδιὰ χωρίστηκαν, πηγαίνοντας τὸ καθένα, δίχως νὰ τὸ ξέρει, μὲ τὶς περιστάσεις καὶ τὴν τύχη, νὰ ὀριμάσει τὴ μοῖρα του, νὰ πειραξοῦ τοὺς τριγύρω του, καὶ νὰ κλίνει πρὸς τὴ δόξα ἢ τὴν ἀτίμωση.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ (*)

122

Κάτι μου λέει μέσα μου: "Έξω από την κοινωνία δεν υπάρχει άνθρωπος· ο άνθρωπος πλαστήκε για την κοινωνία· ο άνθρωπος είναι ζήλο κοινωνικό. Κ' εν' άλλο κάτι μου λέει μέσα μου: "Στις αγνότερο κι στις βαθύτερο κατέχει ο άνθρωπος το αίστάνεται σε κάποιες στιγμές γοργές ελεύτερες, κατά πλάτος και βάθος ατομικές, ελότελα δικές του, ελότελα λυτρωμένες από την ενέργεια του γύρου του, από την κοινωνική επιρροή. Πολλές φορές υποψιάζομαι πως ο ήρωικός άνθρωπος εν' εκείνος που μπορεί και κρατεί το έγω του ανεπηρέαστο από κάθε τι που σημαδεύει πως άλλος άνθρωπος υπάρχει και ζή στο πλάι μας, σε κάποια κοινωνία, πλατειά ή στενή, και μας μαγνητίζει. Ο ήρωας τούτος μπορεί, σε στιγμές, που ο κόσμος ελόγυρά του φτερώνεται από κάποιο έερο ένθουσιασμό και ερίχεται στη φωτιά για κάποια ιδέα, μπορεί να δείχεται αδιάφορος, και χωρίς καρδιά και γνώμη. Και αντίθετα: εκείνος που φαντάζει σαν ήρωας μπροστά μας, έτοιμος να θυσιάσει τα πάντα, και πρώτ' απ' όλα τον εαυτό του, μπορεί να μην είναι ο ίδιος, ο καθάριος ανεξάρτητος κι ο ακέριος αληθινός, καθώς θα εΐτανε, ανίως είχε τη δύναμη να το κρατήσει το έγω του το ουσιαστικό απείραχτο από τις προσβολές των κοινωνικών πυρετών τριγύρω του, ήρωϊκώτερος τότε. "Ω των ανθρώπων κόμπιοι και μαλλιοτραβήματα!

123

(Οι μαθημένοι σε μια ρουτίνα λιγόλογη και μὴν έχοντας τί να σου πούνε, κουράζοντ' εύκολα και μόνο ξαντικρύζοντας το πλατιό περπάτημα της σκέψης που ελο και μπροστά τραβᾷ, σε να μὴν ξέρη και και σε να μὴ θέλη να τελειώσει. Οι τέτοιοι, πειράζονται από την αδρή, τη λυρική, τη μεθυστική, την κατάπλατη και τη σαν κατεχαστό ποτάμι περιπόλογη όρμη του τεχνίτη, πεζογράφου και του ποιητή· και το λένε φλυαρία το θαμπωτικό τουτο και κουραστικό βέβαια για τα μάτια τους χάρισμα· και τους φαίνεται πως περιττεύει. Κ' εκείνοι πάλι που εν' ανήμποροι να εκφράσουν κάτι πυκνά και σύντομα και σύντονα και πλαστικά και λιγόλογα, κι όλα τα πίνουν μπόλικα, αναλυμένα, πνιμένα μέσα

(*) Κοίταξε όριθ. 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152 153 και 155.

σε πολύ νερό, ζουμά, γάλατα, κρασιά, καφέδες, ε-
κείνοι ενοχλούνται από τον πεζογράφο κι από τον
ποιητή, όταν ο πρώτος με Θεουκιδείδικη πυκνολεξία
κλασσικά μᾶς τα παρασταίνει και σκαλιστά μᾶς τα
δείχνει τάντικείμενα· όταν ο δεύτερος μᾶς κλει σ' ε-
να τετράστιχο ακέριο κόσμο, και εν τῷ ελαχίστη
κάτι μέγιστον. Και οι πρώτοι και οι δεύτεροι σημα-
δεύονται τότε από τους παρακεντέδες του λόγου ως
άνθρωποι χωρίς πνοή και χωρίς δύναμη. Φαινόμενο
κοινό, στοιχηματίζω, στην ιστορία καθεμιάς λογοτέ-
χνίας.

124

«'Αν είν' ο κόσμος όμορφος, εγώ την κάνω την
όμορφιά του» λέει περήφανα ο άνθρωπος ο ίδανι-
στης. "Ανθρώπε, είσαι βέβαιος πως και χωρίς εσε-
να κ' ύστερ' από σένα ο κόσμος δε θα εξακολουθή
να υπάρχει, κι ακόμα πιο κᾶλός; "Ο Ruskin κάπου
ζωγραφίζοντας την όμορφιά του σύγνεφου, λέει πως
τα σύνεφα είν' έτσι όμορφα, γιατί ο άνθρωπος δε
μπορεί να βάλη χέρι απάνου τους. Κι ο Renan με
τη μουσική του γλώσσα στο «Ξέτασμα της φιλοσο-
φικής συνείδησης» του χτυπά τη φαντασμάρα του
ανθρώπου απάνου σε τοτο το ζήτημα. Και όμως.
"Αν ο κόσμος μᾶς φαίνεται όμορφος σαν ένα έργο
τέχνης, αν το έργο της τέχνης δεν είναι παρά ο ίδι-
ος ο φυσικός ο κόσμος έρμηνευμένος από το έγω
μας και με το μπάσιμο μέσα του, σε να πούμε, του
έγω μας, ανάλογα κι ο κόσμος, χωρίς τον άνθρωπο
τάχα, γυρίζοντας στην κατάσταση που βρίζεται το
καλλιτέχνημα πριν το έχτελέση ο τεχνίτης, ο κό-
σμος, ανίκανος να πάρη τη συνείδηση του είναι του
που μόνο μέσα στο νοῦ του ανθρώπου τινε νοιώθει,
ο κόσμος, όταν τότε φανταστοῦμε χωρίς τον άνθρω-
πο, δεν είναι το ίδιο σε να γύρισε στην ανυπαρξία;

125

'Αγαπῶ. Συγκρίνω. Κρίνω. Έγκρατασταίνω. Νά
οι σταθμοί της κριτικής. Νά τα πατώματα που ύψώ-
νει. Θεμέλιο της η αγάπη. Για να βάλης έναν αν-
θρωπο, που στοχάζεται η που ενεργεί, στη θέση που
του πρέπει, ανάγκη νάρχσης βάζοντας πρώτα μέσα
σου την αγάπη του ανθρώπου τούτου.

126

'Ανάμεσα στους αρχαίους φιλόσοφους ξεχωρίζει
με τη βαρεία, την αταίριαστη, τη μεγαλόπρεπη όψη
του ο βαθύγυμνος 'Ηράκλειτος. 'Η νέα σκέψη, κά-
θε φορά που μιλά για κείνον, του προσφέρει το φέ-

ρο του θαυμασμού της. Βέβαια πώς δὲν εἶναι ὁ Ἡράκλειτος, καθὼς τὸν παρασταίνει ἡ δημοτικὴ παράδοση καὶ ἡ λαϊκὴ ζωγραφία, πολὺ ἠπλοποιημένα καὶ ἠπλοικά, σὰν ἓνας ἄνθρωπος ποὺ δλο κλαίει. Κοιτάχτε πῶς τὸν ἀναφέρει ὁ γάλλος φιλόσοφος Fouillée· τότε σεβάστηκε καὶ ὁ Νίτσε ποὺ σχεδὸν τίποτε δὲ σέβεται. Καὶ ὅμως. Μὲ τί περιφρόνηση μιλά γιὰ τὸν Ἡράκλειτο ἓνας ἀπὸ τοὺς τρανότερους ποιητὲς τοῦ κόσμου, ὁ Λευκρήτιος, μέσα στὸ ἀθάνατο ἔργο του. Ἄν εἶτανε νὰ σηματοῖση τὴ γνώμη της ἡ ἱστορία γιὰ τὸ φιλόσοφο τῆς Ἐφεσος ἀπὸ τοὺς στίχους μόνο τοῦ Ρωμαίου ποιητῆ, ἡ δόξα τοῦ Ἡράκλειτου, καπνός. Τάχα καὶ γιὰ πόσους ἄλλους δὲν ἔγινε τέτοιο ἀδίκημα κι ἀπὸ τοὺς πιὸ μεγάλους, γιὰ πόσους ἄλλους δὲ θὰ γίνῃ! Μελαχολὰ κανεὶς νὰ τὸ στοχάζεται.

127

Διαβάξω, θὰ πῆ ταξιδεύω. Ὅποιος τὰ καταφρονᾷ τὰ βιβλία, καταφρονᾷ τὰ ταξίδια. Ταξιδευτὲς καὶ περιηγητὲς μπορεῖ νὰ εἶναι τοῦ κάκου καὶ γιὰ γέλια. Τὰ ταξίδια, ποτέ.

128

Μία χωριστὴ συγκίνηση τὴ γεννᾷ τὸ δράμα, ἔταν γνωρίζεις ἀπὸ πρωτῆτερα τί θὰ γίνῃ, ἡ γιὰ τὴ ζέεις τὸ μῦθο ποὺ ξετυλίγεται μέσα του, ἡ γιὰ τὴ τᾶκουσες πολλὰς φορές. Συγκίνηση ἀνάλογο μ' ἐκείνη τοῦ πιστοῦ ἀπὸ τὸ ἱερὸ δράμα στὴν ἐκκλησιά. Τὴν ἐβδομάδα τῶν Παθῶν. Γνωρίζει ἀπὸ πρωτῆτερα πῶς στέκεται, πῶς θὰ ξεπλεχτῆ. Μὰ κάθε φορὰ ποὺ μπροστά του ξεδιπλώνεται, ὅλη του ἡ ψυχὴ κρέμεται ἀπὸ κείνο. Ἔτσι θὰ τὸ χαιρόντανε οἱ Ἀθηναῖοι τὸ ἀφταστο λουλούδι τῆς ποιητικῆς τέχνης, τὴν τραγωδία.

129

Καὶ ἡ φιλοσοφία εἶδος λόγου ποὺ πότε ξεδιπλώνεται μὲ τοὺς ποιητικὸς τρόπους, πότε μὲ τοὺς πεζολογικούς. Ὁ μέγας ποιητῆς φιλόσοφος, ὁ Ἡράκλειτος. Ὁ μέγας πεζολόγος φιλόσοφος, ὁ Σωκράτης. Κάτι ἀνάλογο μὲ τὸ Νίτσε καὶ μὲ τὸ Σπένσερ.

130

Μ' ὅποια φιλοσοφία, καὶ τὴν πιὸ ἀνήθικη, καὶ τὴν πιὸ ἀπελπιστικὴ, ὁ ποιητῆς τεχνίτης μπορεῖ νὰ συνθέσῃ τὸ δράμα του. Ἄν εἶτανε δραματογράφοι ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ καὶ ὁ Σατανᾶς, θὰ σκάρωναν ὁμοί-

καλὰ δράματα. Μάλιστα ὁ δευτέρος θάγγιζε βαθύτερα τὴν οὐσία τῆς δραματικῆς τέχνης.

131

Ὁ Ταῖν συγκρίνοντας τὴ δεξιότητά τοῦ Τέννυσον, ποὺ κάνει τὰ ποιήματά του κατὶ τέλει ἀπὸ τὸ μέρος τῆς τέχνης, μὲ τὸ πάθος τοῦ Μυσοῦ ποὺ δειχνεται πάντα στὸν κάπως παραμελημένο καὶ σὰν ἄτεχνο στίχο του, ρίχνει τὴν προτίμησή του στὸ γάλλο ποιητῆ, κρίνοντάς τὸν ἀνώτερο τοῦ ἄγγλου. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ὁ Πόε ἀνακηρύττει τὸν Τέννυσον ποιητῆ τελειότερο καὶ ἀνώτερο ἀπὸ πολλοὺς αἰδοὺς τῆς πρώτης γραμμῆς, καὶ τὸν προτιμᾷ κι ἀπὸ τὸ Σέλλεϋ κι ἀπὸ τὸ Μπάϋρον, ἴσα ἴσα γιὰ τὴν ἀριστοτεχνικὴ του δεξιότητά καὶ τὴν ἀπουσία τοῦ πάθους ἀπὸ τὸ ἔργο του· τὸ πάθος τὴν ὑλικεύει, λείει, τὴν τέχνη, κ' ἔτσι τὴν κατεβάζει κάπως ἀπὸ τὰ αἰθέρια ὕψη ποὺ τῆς ἀξίζει πάντα νὰ στέκεται. Διχογνωμίες, ποὺ μπορεῖ νὰ μᾶς συγκινεῖν καὶ νὰ μᾶς τραβοῦν ἴσα μ' ἓνα βαθμὸ καὶ νὰ μᾶς βυθίζουσι σὲ στοχασμούς, μάλιστα ὅταν ἐκείνοι ποὺ τίς ξεστομίζουν τίς γνώμες τοῦτες κρατᾶν ὅλη μας τὴν προσοχή καὶ δέχονται τοῦ θαυμασμοῦ μας τὸ λιθάνι. Μὰ καλὰ καλὰ δὲ βρίσκω στίς γνώμες τοῦτες νόημα. Τὸ πάθος νομίζω πῶς δειχνεῖ τὰ σημάδια τοῦ παντοῦ καὶ στίς καρδιάς τὴν ἀβάσταγην ἑομολόγηση, καὶ στὸν πιὸ γαληνὸ, τὸν πιὸ πιὸ συγκρατημένο τεχνίτη. Τὸ πάθος, κι ἂς μὴ ρητορεύῃ, κι ἂς μὴν ξαφνίζῃ τὸ πάθος τῆς τέχνης. Ἐπειτα τὸ πάθος εἶναι ἀπὸ φωτιά· καὶ ἡ φωτιὰ λιώνει κ' ἐξατμίζει· ἐκείνη αἰθεριοποιεῖ.

132

(Ὁ ποιητῆς, σύμφωνα μ' ἓνα γενικώτατο κανόνα, εἶναι παιδιὰ τοῦ γκαϊτικοῦ Φάουστου· γιὰ τὸ εἶναι πάντα ἀγκνητικοὶ μίᾶς Μαργαρίτας, ἡ μίᾶς Ἑλένης. Τῆς αἱματοστάλαχτης καρδιάς ἢ τῆς ὑπερούσιας ἰδέας.

133

Στὸν ὕπνο μου. Μιὰν ἀνατολὴ φεγγαριοῦ πίσω ἀπὸ μιὰ βουνόραχη, πρὸς τὴ θάλασσα, ἐκεῖ ποὺ τάχα περπατοῦσα σὲ μιὰν ἀκρογιαλιά· ὁ μῶλος τοῦ ἔζησα τὰ πρῶτα μου τὰ χρόνια. Μιὰν ἀνατολὴ φεγγαριοῦ ποὺ ποτέ δὲ μοῦ δόθηκε ξυπνητὸς νάγναντέψω, μήτε καὶ ποὺ θὰ μοῦ δοθῇ. Τί ποίηση καὶ τί ἔκσταση! Τὴ φύση ποὺ δὲ χάρηκα στὸν ὕπνο μου, τὴ χαιρομαι στὸν ὕπνο μου. Κ' ἔτσι στοχάζομαι πῶς θὰ ὑπάρχη στὸν κόσμῳ τοῦτο δικιούση.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

Ίδιοκτήτης: Δ. Π. ΓΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συνηρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη άρ. 10. Για τὸ ἔξωτερικὸ φρ. χρ. 12,50.—Για τις ἐπαρχίες δεχόμεσθε και τρίμηνες συνηρομές (άρ. τὴν τριμηνία).—Κανένας δὲ γράφεται συνηρομητὴς ἢ δὲν προπληρώσει τὴν συνηρομή του.

20 λεπτά τὸ φύλλο.—Τὰ περσομένα φύλλα πουλιούνται στὸ γραφεῖο μᾶς διπλὴ τιμή.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κιάσκια, καὶ στις ἐπαρχίες σ' ὅλα τὰ πραχτορεῖα τῶν Ἐφημεριδῶν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

ΤΑ ΚΡΗΤΙΚΑ — ΟΙ ΣΕΙΡΗΝΕΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΜΑΣ — ΚΑΙ ΣΤ, ΜΑΤΣΟΥΚΑ; — ΔΡΥΟΣ ΠΕΣΟΥΣΗΣ... 楚楚楚楚楚楚楚

ΔΕ θέλουμε νὰ πιστέψουμε αὐτὸ ποὺ γράφεται καὶ λέγεται τόσες μέρες τώρα πῶς οἱ Κρητικοὶ εἶναι βαλμένοι ἀπὸ τοὺς ἔδῳ παλααιοκοματινοὺς νὰ κάμουνε φασαρίες κἀτου στὴν Κρήτη γιὰ νὰ ρήξουνε τὸ Βενιζέλο. Οἱ Κρητικοὶ εἶναι ἀρκετὰ ἔξυπνοι γιὰ νὰ μὴν παραστῆνουνται ἀπὸ τὸν ἕνα καὶ ἀπὸ τὸν ἄλλο Ἑλλαδίτη πολιτικὸ, καὶ ἀρκετὰ πατριῶτες γιὰ νὰ μὴ ζητᾶνε μὲ ἀστόχαστα φερσίματα νὰ φέρουνε σὲ δύσκολη θέση καὶ τὴν ἰδιαιτέρη καὶ τὴν κοινὴ πατρίδα τους

Ὅ,τι ἔγινε καὶ γίνεται τώρα κἀτου στὴν Κρήτη παραδεχόμεσθε πῶς γίνεται ἀπὸ πατριωτικὴ ἀνυπομονησία καὶ ἀπὸ τὸν ἄσβεστο πόθο ποὺ ἔχουν οἱ Κρητικοὶ νὰ ἰδοῦνε μιὰ ἄρ' ἀρχύτερα τὸ ἔθνικὸ τους ὄνειρο σαρκωμένο. Ὡστόσο ἔπρεπε νὰ κοῦσουν καὶ τὸν Ἑλληνα πρωθυπουργὸ ποὺ τοὺς συμβούλεψε φρόνηση καὶ ἡσυχία. Διόβολε! Κρητικὸς εἶναι καὶ αὐτὸς καὶ γιὰ ἕνα πρωθυπουργικὴ δὲ θὰ πουλοῦσε τὴν ἰδιαιτέρη πατρίδα του, καθὼς τὸν καταγγέλλανε οἱ ἀντιπολιτευόμενες ἐφημερίδες.

Οἱ ἐπαναστάτες τοῦ Γαλατὶ (ἐπαναστάτες... κατὰ τῆς Ἑλλάδας;) ἄς βουλώσουνε τ' αὐτὰ τους μὲ κεφὶ γιὰ νὰ μὴν ἀκοῦνε τὸ δολιχὸ τραγοῦδ: ποὺ τοὺς τραγοῦδινε οἱ Σειρήνες τοῦ ἀντιπολιτευόμενου τύπου τῆς Ἀθήνας. Ὁ κ. Πάπ, ὁ κ. Χαρόπουλος καὶ ὁ κ. Εὐστρατιάδης εἶναι ἀξιόλογοι καὶ τρισυχαριστομένοι κύριοι. Μὰ οἱ ἐπαναστάτες τοῦ Γαλατὶ, ποὺ ἀνακηρύχονται σήμερ' ἀπ' αὐτοὺς με-

γάλοι πολιτικοὶ ἄντρες καὶ μεγάλοι πατριῶτες, ἄς μὴν τοὺς ἀκοῦνε καὶ ἄς μὴν τοὺς πιστεύουνε. Μήπως πέροι ἀκόμα γιὰ τοὺς τρισυχαριστομένους αὐτοὺς κυρίους δὲν εἶτανε μεγάλος πολιτικὸς καὶ μεγάλος πατριώτης ὁ Βενιζέλος; Καὶ ὁ Βενιζέλος τοὺς πιστέψτε πέροι καὶ νά, πῶς πλερώθηκε!

—ΚΑΙ σὺ, Μαρτσούκα; φωνάζει τὸ «Σκρίπ». Καὶ σὺ παραδέχησθε ἀθεόφοβε πῶς ὁ Βενιζέλος φέρθηκε καλὰ στὸ Κρητικὸ ζήτημα;

Λογικὴ καὶ αὐτὴ! Ἐπειδὴ ἕνας ἄθραπος ἔτυχε νὰ λέγεται Μαρτσούκας δὲν μπορεῖ καὶ μιὰ φορὰ νὰ φερθεῖ φρόνιμα.

ΔΡΥΟΣ πεσοῦσης...Τίποτα. Κανένα μεγάλο δένδρο δὲν ἔπασε. Ἀπλούστατα, ἕνας ἄθραπος; ποῖ ἴσαμε χιῆς ἀκόμα τὸν προσκυνήσαμε γιὰ ἔθνικὸ εὐεργέτη, γιὰ σωτήρα τοῦ Παναγίου Τάφου, γιὰ μεγάλο ἐπιχειρηματία καὶ γιὰ ἔθνικὸ καμάρη, σήμερα καταγγέλλεται γιὰ πλαστογράφος, ἀπατεώνας καὶ ἐκμεταλλεῦτῃς τοῦ κάθε ἱεροῦ καὶ ὄσιου — ἀκόμα καὶ τοῦ Παναγίου Τάφου, τῆς πιὸ μεγάλης δηλ. ρεκλάμας του.

Μπροστὰ σὲ κάτι τέτια σκληρὰ ἀναποδογυρίσματα τενεκεδένιων ἀξιών, καμαρώνει κανεὶς καὶ χαίρεται γιὰ τὴ φτώχεια του.

© Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Μιὰ καινούρια σειρά ποιήματα τοῦ Παλαμά, οἱ «Πετασύλλαβοι», ποὺ μερικὰ δημοσιευτήκανε στὴ «Νέα Ζωή», θὰ δημοσιευτοῦνε ὅλα στὸ «Νουμά». Θὰν τάρχινῆσουμε ἀπὸ τὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κεριακῆς.

—Τὰ Σαβατόβραδα τοῦ «Νουμά» δῶ καὶ ὄμπρός θὰ γίνονται πρὶν ἀπὸ τὸ φαῖ, σὺς 6. Ἐτσι τὸ θελήσανε οἱ φίλοι καὶ τὸ δεχτήκαμε.

—Τὸ χαρτὶ τοῦ περασμένου φύλλου εἶταν ἑλεεινὸ, μὰ φταίει γι' αὐτὸ τὸ κατὰστημα Πάλλη καὶ Κοτζιά, ποὺ τοῦ πλερώσαμε χαρτὶ 17 κοιλῶν καὶ μᾶς ἔστειλε χαρτὶ 13 κοιλῶν. Ἐγινε λάθος, λέει, καὶ ἄς κάνομε τὰ παράπονά μας στὸ Δήμαρχο.

—Γινήκανε οἱ ἀρχαιροεῖς τῆς Ἐταιρίας τῶν Ἑλλ. δραματικῶν συγγραφέων καὶ βγήκανε πρόεδρος ὁ κ. Χ. Ἀννίνος, ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Γ. Τσοκλόπουλος, γεν. γραμματέας ὁ κ. Σ. Νικολόπουλος, εἰδικὸς ὁ κ. Λαδόπουλος, ταμίας ὁ κ. Μ. Ἰωσήφ, βιβλιοθηκᾶριος ὁ κ. Σπανδωνῆς καὶ σύμβουλοι ἡ κ. Καλ. Παρρέν καὶ οἱ κ. κ. Γρ. Ξενοπούλος, Πολ. Δημητρακόπουλος, Δεληκατερίνης, Κυριακὸς καὶ Ταγκόπουλος.

ΤΑ ΠΙΟ ΓΕΡΑ

κομψὰ καὶ φτηνὰ παπούτσι, σὲ ὅλα τὰ Εὐρωπαϊκὰ καὶ Ἀμερικανικὰ σχήματα, θὰ τὰ βρῆτε στὸ κατὰστημα τοῦ κ. ΑΛΚ. ΣΤΑΥΡΙΔΗ καὶ Σία, ὁδὸς Αἰόλου 185, κάτω ἀπὸ τὸ ταχυδρομεῖο.

Τὰ ὑποδήματα τοῦ κ. Ἄλκ. Σταυρίδη εἶναι τὰ καλύτερα τῆς Ἀθήνας καὶ μὴ σᾶς ξεγελοῦν οἱ μεγάλες ρεκλάμες καὶ οἱ μεγάλες τιμές. Πουλάει ἔτοιμα καὶ μὲ μέτρο.

ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ ΜΕΡΕΣ ΣΤΟ ΜΩΡΙΑ. ~ ΜΟ- ΛΥΒΙΕΣ ΑΠΟ ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ. (*)

ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ

Στό τραίνο μέσα, παγαίνοντας από τον Πύργο στην Καλαμάτα, ανταμώσαμε κ' έναν Κορφιάτη, συγγενή του Πολυλά. Άνέβηκε στο σταθμό «Καλονερό». Ο κ. Πάλλης άνοιξε κουβέντα μαζί του.

— Καλονερό!...Μά αυτό είναι αντισυνταγματικό!...ΚαλονερόΝ, έπρεπε να γράφουμε. Και το παρατηρήσαμε και σ' άλλους σταθμούς, που το τρώνε το Ν. Πώς τ' άπιτρέπει αυτό ή Κυβέρνηση, ύστερα μάλιστα από το καινούριο Σύνταγμα που όρίζει την επίσημη γλώσσα του Κράτους;

‘Ο συνταξιδιώτης μας είχε στηλώσει τ' άμάτια του πάνω του και τόν κοίταζε άπορώντας.

— Μά ένα Ν δέ βλάφτει!...

— Πώς δέ βλάφτει!...‘Α, είστε Κορφιάτης, είπατε. Τότε θάστε και λόγου σας μαλλιάρης σαν τόν κύριο από δω!

Κι άνοιξαμε συζήτηση, γλωσσική. ‘Ο κ. Πάλλης έπαιρνε τ' μέρος της Καθαρεύουσας. ‘Εμείς οι δυο της Δημοτικής. ‘Αψυχα όμως και μωδιασμένα. ‘Ο συνταξιδιώτης μας είτανε και δημόσιος υπάλληλος. ‘Ο κ. Πάλλης τον έχαρηχτήρισε «κρυπτομαλλιάρη».

Στήν Καλαμάτα φτάσαμε σουρουπόματα. Καθήσαμε στο «Άχιλλείο». Μας τ' είχανε συστήσει από τόν Πύργο. ‘Η-πάστρα του μοναδική.

— Γράψε δυο λόγια γι' αυτό, μου είπε. Ούτε τ' Εθρωπαϊκά έτσι. Κ' οι άθρῶποι του καλοσυνείδητοι, πρόθυμοι.

Τ' άβράδι, στο φαή, ήπιαμε στην ύγεια του Ψυχάρη. Τ' άδύτερο ποτήρι στην ύγεια του Παλαμά. Και τόσο δυνατά τ' άσυγγρίσαμε τ' άποτήρια, που παραλίγο ν' άν τ' άπάσουμε. Τ' άπηρε ύστερα γραμμή. Νερό να πίνουμε, στην ύγεια του Παλαμά τ' άπίνουμε.

Μέ ξεχωριστή άγάπη και μέ ξεχωριστό θαυμασμό μιλάει πάντα γι' άν τόν Παλαμά. ‘Εχει άποστηθείσει στίχους του και τούς συνηλεύει. Θά τόν άκουσα πάνω από έκατό φορές ναπαγγέλλνει τούς πρώτους στίχους του Β' Λόγου από τ' ά«Λωδεκάλογο»:

Κ' έσκυφα προς τήν ψυχή μου
σά στην άκρη πηγαδιού
κ' έκοαξα προς τήν ψυχή μου
μέ τ' άκράξιμο τ' άνοῦ.

(*) Κοίταξε άριθ. 453, 454 και 455

καθώς και τούς πρώτους στίχους τ' ά' Λόγου:

Περδικόστηθη Τσιγγάνα,
ὄ μαγεύτρα, που μιλείς
τά μεσάνυχτα προς τ' άστρα
γλώσσα προσταγής.

Είχε άρχινήσει, μου είπε, να μεταφράζει στ' Έγγλέζικα και να σχολιάζει τόν Α' Λόγο.

— Είναι μεγάλος ποιητής ὁ Παλαμάς, πολύ μεγάλος. Οι κατοπινοί θ' άν τονέ βάλωνε πολύ ψηλά.

ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ, ΣΤΚΑ κτλ

Τ' άπηγάδια της Καλαμάτας τ' άθυμίσανε τ' άδίστιχο πουχε άκούσει άλλοτε στην Κρήτη:

Τρώει τήν πέτρα τ' ά σκουινά άνάτυρε και σύρε,
τρώνε και τήν καρδούλα μου παρθενακές και χήρες.

Σύκα δέ βρήκαμε να φάμε. Τ' άχανε τρογήσει. Και μείς, που ὄσο ζυγώναμε στην Καλαμάτα, κ' άμαρώνουμε τ' άς σικιές και ξερογλειφόμαστε!

— Καλαμάτα άνευ σύκα! Τρομερό αυτό!...συνόλεγε γελώντας.

‘Εντύπωση τ' άκαμε και με' άγριότητα που τήν παρατήρησε κι άλλοῦ, με' στην Καλαμάτα περσότερο. Οι χωριάτες, που φέρνανε στη χώρα τ' άκοτόπουλα, γι' άν τ' άπουλήσουνε, τ' άκρατούσανε κρεμασμένα, με σφιχτοδεμένα τ' άπόδια και με τ' άκεφάλια τόν κατήφορο.

— ‘Ετσι που τ' άκρατ' άν τ' άτυραγνόνε, τ' άρρωσταίνουν, άνοστήζει και τ' άκρέας τους!...Μπορούσανε ν' άν τ' άράζονε σ' ένα καλάθι, ὄπως άάνονε σ' ὄλονε τόν πολιτισμένο κόσμο!...

Και τόσο άγανάχτησε, που τ' άπρωῦ, στ' άν καφεκέ, κάθισε κ' έγραψε ένα γράμμα και τ' άστειλε στο «Θάρρος» της Καλαμάτας. «‘Ηθελα ναξέρα, έγραφε μαζί με' άλλα, πώς θ' άφαινότανε αυτό τ' άγλέντι στους Καλαματιανούς, άν κρεμούσανε μερικούς από δ' άυτούς έτσι σαν τ' άμμοιρα τ' άκοτόπουλα».

Τ' άγράμμα τ' άστέλαμε, με' άκόμα να μ' άθουμε άν τ' άδημοσίεψε τ' ά«Θάρρος» ή ὄχι.

Στό καρνεδάκι μου β' έλέπω γραμμένη και τ' ά λέξης «Βρώμα ζαχαροπλαστείου» και θυμάμαι πώς τ' άκαμε εντύπωση ή βρώμα ενός ζαχαροπλαστείου, στο π' ά κεντρικό μέρος, που μ' άπήκαμε κι άγοράσαμε μπακλαδάδες ν' άν τούς πάμε...στον έρημίτη τ' άΚαδομαλιά.

— Να μη σφουγγαρίζουν αυτοί οι άθρῶποι! Κατάρη κι αυτή τ' άΡωμοῦ, να φοβάται τ' άνερό,

Στὸ τράμ, σὸν κατεβαίναμε στὴν παραλία, διαβάσαμε καὶ τὸ «ΜήΝ ὀμιλεῖτε εἰς τὸν ὀδηγόν». Ὁ κ. Πάλλης αὐτὸ τὸ «ΜήΝ» τὸ χαρακτήρισε «προμαλλιαρική» ἐποχή».

ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΒΟΜΑΛΙΑ

Ἦτανε νὰ φύγουμε ξημερώματα ἀπὸ τὴν Καλαμάτα καὶ φύγαμε κοντὰ τὸ μεσημέρι. Τότε ξεκίτησε τὸ βαπόρι γιὰ τὸ Γύθειο. Ἐνα βρωμοδάπορο ποὺ τὸ θυμάμαι καὶ τρέμω. Ὅλα τὰχαμε ἐτοιμάσει πιά. Κατσαρόλες, μαχαιροπήρουνά, καμινέτο, ἐλιές, καφέ κλπ. Τὰ ρέστα, ψωμιά, μακαρόνια, τυρί, βούτυρο κλπ. Ἦν τὰγοράζαμε στὸ Γύθειο. Ἐπρεπε νὰ πάμε ἐφοδιασμένοι ἀπ' ἄλλα στὸν Καβομαλιά. Ὁ κακόμορος ὁ ἐρημίτης δὲ θάχε τίποτε. Ἦν τὸν ἐφιλεύαμε μακαρουνάδα. Ἔβιατε, τοῦ πγαίναμε καὶ μπακλαδάδες.

Καὶ ξεκινήσαμε. Τὴ νύχτα θὰ μέναμε στὸ Γύθειο καὶ τὴν ἄλλη μέρα, πρωτ' πρωτ', θὰ νοικιάζαμε κανένα καῖκι καὶ δρόμο γιὰ τὸν Καβομαλιά.

Ἦ χαρὰ τοῦ κ. Πάλλη, ἀπερίγραπτη. Καὶ γὼ δὲ, μὰ εἶχα καὶ κάπια τρομάρα γιὰ τὸ καϊκοτάξιδο, καὶ μάλιστα στὸν Καβομαλιά! Τὸ λέγανε καὶ οἱ πρόγονοί μας: «Μαλέαν κάμψας...» Καὶ θὰ τὸν δ-καμύττα μὲ κανένα σαπιοκάϊκο!

Ἦσαμε τὸν Καβοματαπὰ γαλήνη καὶ χαρὰ θεοῦ. Ἀπὸ κεὶ κι ὀμπερὸς ἀρχίνησε τὸ χοροπήδημα. Φουρτουρνιασμένη ἡ θάλασσα καὶ τὸ βαπόρι μας σὰ μεθυσμένο. (Ὁ κ. Πάλλης καθότανε πάνω) στὸ κατὰστρωμα. Πήγα καὶ τὸν βρήκα.

— Ξέρεις, τοῦ εἶπα χαρούμενος, κάτου στὴ σάλα κάποιος συνταξιδιώτης μας, καπετάνιος ἀπὸ τοῦτα τὰ μέρη, μὲ πληροφοροῦσε γιὰ τὸν Καβομαλιά...

— Αἶ, καὶ τί σοῦπε;

— Μοῦπε νὰ μὴ βροῦμε στὸ Γύθειο. Θάχομε ἀπὸ κεὶ δέκα περίπου ὄρες ταξίδι μὲ καῖκι ἴσαμε τὸν κάδο. Κι ὄχι καὶ τόσο ἀκίντυνο τὸ ταξίδι. Νὰ τραβήξουμε ἴσια στὰ Βάτικα. Ἀπὸ κεὶ σὲ δυὸ ὄρες εἴμαστε στὸν κάδο μὲ βάρκα, ἢ καὶ μὲ τὰ πόδια. Ἦχει δρόμο καλοῦτσικο...

— Μπά! Ἦχει καὶ δρόμο; μοῦπε σὸν ἀπογοη-μένος. Καὶ ὕστερ' ἀπὸ λίγο.

— Ξέρεις, τὸ ταξίδι μας ἀρχινάει νὰ γίνετα εὐκολο, σὰ νὰ χάνει καὶ τὴν ποιήσῃ του! Ὡστόσο ἀεὶ πάμε στὰ Βάτικα.

Ἐγὼ κρυφοχαιρόμουνά ποὺ τὸ ταξίδι μας γινότανε εὐκολο κ' ἔχανε καὶ τὴν ποιήσῃ του. Τί τὰ θέτε! Ἦ ἀγριάδα τοῦ Καβοματαπὰ κακὰ μὰς μνηνοῦσε

καὶ γιὰ τὸ δέξιμο ποὺ θὰ μὰς ἔκανε τ' ἀδέρφι του, ὁ Καβομαλιάς.

Ἀπὸ τὸ λουστρο, ποὺ εἶτανε κι αὐτὸς ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ μὰς λουστράριζε πάνω στὸ κατὰστρωμα τὰ παπούτσιά μας, μαζέξαμε κι ἄλλες πληροφορίες. Ὁ τωρινὸς ἐρημίτης τοῦ Καβομαλιά εἶναι ἕνας καλοθερμένος Κρητικός. Κατεβαίνει συχνὰ στὰ Βάτικα. Πάνε κ' οἱ Βατικιώτισες ταχυτικὰ καὶ λειτουργιοῦνται σ' ἕνα κλησιδάκι ποὺ βρίσκεται κεῖ. Ἐχει καὶ φούρνο ὁ ἐρημίτης ποὺ φένει τὸ ψωμί του. Ἦχει καὶ κότες. Ἀπ' ἄλλα ἔχει.

— Μωρέ, δὲν εἶναι ἐρημίτης αὐτὸς! μοῦ λέει ὁ κ. Πάλλης. Ἦναι κάνας κοιλαρὰς καλόγερος ποὺ πάει κ' ἐρχεται στὰ Βάτικα καὶ ποὺ μπορεῖ νὰ χεῖ καὶ κουμπάρες ἐκεῖ τριγύρω!

Κ' ἔτσι τὸνεῖρα τοῦ Καβομαλιά, ποὺ τὴπλεξε στὸ Λίβερπουλ, ποιὸς ξέρει ἀπὸ πόσο καιρὸ, πνίγηκε λίγο πέρα ἀπὸ τὸν Καβοματαπὰ, καὶ μεις ἀράξαμε στὸ Γύθειο. Ξενοδοχεῖα δὲ βρήκαμε νὰ κοιμηθούμε. Τὰ ξενοδοχεῖα εἶτανε γιομάτα ἀπὸ μετανάστες. Μὰς τάξανε νὰ μὰς δώσουνε μιὰ κάμαρα ὕστερ' ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα, μὰ σὰ νὰ μὴ μὰς ἄρεσε αὐτό. Κι ἀποφασίσαμε νὰ πάμε νὰ κοιμηθούμε...στὴ Σπάρτη.

Μιὰ ὄρα μοναχὰ μέναμε στὸ Γύθειο γιὰ νὰ ξεκουραστοῦμε. Κι ἀμέσως, σ' ἄμαξι καὶ δρόμο γιὰ τὴ Σπάρτη. Δέκα ὄρες ἀλάκαιρες καὶ σ' ἕνα δρόμο ποὺ θὰ δώσουνε μιὰ μέρα γιὰ δαύτονε λόγο στὸ Θεὸ οἱ πολιτευόμενοι τοῦ τόπου. Καλὰ ποὺ τὸν περάσαμε νύχτα, μὰς λέγανε τὸ πρωτ', καὶ δὲν τὰ εἶδαμε τὰ χάλια του. Καλὰ ποὺ τὸν περάσαμε νύχτα, συλλογίζουμα καὶ γὼ, καὶ χαρήκαμε μοναχὰ τὴ ὀμορφιά του. Ὀνειρεμένο ταξίδι, μὲ τ' ὀλόγιμο φεγγάρι, πάνω στὰ βουνὰ κι ἀνάμεσα σὲ δάση, ποὺ κλεινῶ καὶ τώρα τὰ μάτια μου καὶ τὸ ξαναχαιροῦμαι σὸν ὀνειρο. Τί ἔχει νὰ κάνει ἡ κούραση, καὶ ποιὸς θυμάται τὰ τρατάγματα τοῦ ἄμαξιού! Τὸ φεγγάρι θυμάμαι καὶ τὰ κουδούνια τῶν ἀλόγων ποὺ τάραζαν τὴ νύχτας τὴ σιγαλιά, καὶ τὰ δέντρα θυμάμαι ποὺ γοργοφύγανε στὸ διάβα μας καὶ κάτι σπιτάκια ἄσπρα σπαρμένα δῶ καὶ κεῖ, ἀνάμεσα στὰ δέντρα, ἄλλα μακριὰ κι ἄλλα κοντινότερά μας, καὶ κανένα λιχναράκι, θαρρῶ πὸς τὸ βλέπω ἀκόμα, ποὺ ὀμόρφαινε κι αὐτὸ τὴν πανέμορφη ζουγραφιά, ποὺ κυλοῦσε ἀνάμεσά της τὰμάξι μας.

Χτὲς τὸ μεσημέρι ξεκινήσαμε ἀπὸ τὴν Καλαμάτα γιὰ τὸν Καβομαλιά καὶ σήμερὰ τὸ πρωτ' βρισκόμαστε στὴ Σπάρτη. Πρέπει νὰ ταξιδεύει κανεὶς μὲ τὸν κ. Πάλλη γιὰ νὰ χαιρέταί τέτιχα ξαφνιάσματα.

(Ἀπολοῦθεῖ)

T.

➤ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ ➤

Όλες οι γλωσσαμυντορικές εφημερίδες την περασμένη βδομάδα γράφανε και ξαναγράφανε για τη γλώσσα του Σολωμού και του Βαλαωρίτη, θέλοντας να δείξουν με αυτά πώς την **κατέχουν** τη γλώσσα αυτή και την παραδέχονται, ενώ εμείς οι άπαιστοι κι αγράμματοι μαλλιαροί μεταχειριζόμαστε μιὰ γλώσσα άκατανόητη και άντεθνική, μιὰ γλώσσα που «δέν είναι γλώσσα του Σολωμού και του Βαλαωρίτη».

Αυτό υποστηρίζουν οι γλωσσαμύνητορες. Έμεις πάλι από την άλλη μεριά υποστηρίζουμε πώς τόσο νιώθουν από Σολωμό και Βαλαωρίτη οι φίλοι, όσο εμείς νιώθουμε από Κινέζικα. Και για νάν τους το αποδείξουμε δημοσιεύσαμε στη σελίδα 618 τ' «Αποτρυγίδια» και καρτερούσαμε να δούμε ποιὰ από δαυτές θά τοιμπήσει το δόλωμα. Και το τοιμπήσαν οι «Άθηναί».

Στο φύλλο τους της περασμένης Δευτέρας («Άθηναί» 14 Νοεμβρίου, σελ. 2) δημοσιεύει το άθόνατο τούτο παραγραφάκι:

«ΑΙ ΚΟΤΣΙΔΕΣ

Νέος ποιητικός άστηρ έλαμψεν. Είς εφημερίδα εβδομαδιαίαν, ειδικώς άσχολουμένην προς διάδοσιν της νέας γλώσσας, δημοσιεύει τὰ ποιήματά του υπό τον τίτλον «Αποτρυγίδια».

Θά ήτο άδίκημα άν δέν αναδημοσιεύοντο μερικά έκ των «Αποτρυγιδίων», άτινα, όκτώ τόν αριθμόν, άποτελοϋσιν εις όκτώ μικράς κοτσίδας νέον θαυμάσιον κότσον, έπιστέφοντα την κεφαλήν της νέας Μούσης. Ίδού μερικά έξ αυτών :

Έρνεϊς, παιδάκι, στή μπασιά και στέρνεϊς τή φωνή σου
γοϊκώ σε, γλίρε, που ξερνάς φλούντσια στριδιού στό βράχο
δουλιά χεις, γυμνοσίλιγκι, και βλέπω τοίς άφρούς σου.

Και μετά το λαμπρόν αυτό «Αποτρυγίδιον», ίδού έτερον, αυτότελές έπίσης :

Πάρ' ένα σβώλο, Μητρο,
κι διώξε 'κείνα τὰ σκυλιά που μου χαλούν τὸ φέτρο.
Ό χειρολάτης έφαγε τάρχαρα δάχτυλά μου
και στήν άλετροπόδα μου έλυθσαν τὰ ήπατά μου.
Και μήνες έρεψα έδιδώ, έσάιησα στή νόπη.
μ' άρρώστια, με γεράματα!

Ό των «Αποτρυγιδίων» ποιητής δέν εινε ό κ. Σίμος Μενάρδος. Εινε ό κ. Ε. Ρ. Άνιστής, όπως υπογράφεται.

«Ά! νήσις πρέπει να τ' άναγνώση κανείς»

Τήν άπάντησή την έδωσε ή «Έστία» (14 Νοεμβρίου σελ. 2; στήλ. 1):

«ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΣΥΜΦΟΡΑ

«Η συνάδελφος «Άθηναί», της οποίας την πανδαημοσύνην έτολμήσαμεν χθές ν' άναμφισβητήσωμεν εις την ύπόθεσιν των «πολυτλημόνων» έπιπλων του κυρίου Μπενάκη, μάς άναγκάζει και σήμερα ν' άποκαλύψωμεν νέον κρούσμα της άγνοίας της έπιζητημάτων, τὰ όποια πώς δημοσιογράφος ώφειλε να γνωρίζη.

Ίπό τόν έπωσδήποτε άντιπολιτευτικόν—προκειμένον περί της πατρίου γλώσσας— τίτλον «Αί κοτσίδες», αναδημοσιεύει σήμερα μερικώς στίχους, δημοσιευθέντας, ως λέγει, «εις εφημερίδα εβδομαδιαίαν ειδικώς άσχολουμένην προς διάδοσιν της νέας γλώσσας» υπό τον τίτλον «Αποτρυγίδια». Και χαρακτηρίζει τούτους ως «άποτελοϋντας εις όκτώ μικράς κοτσίδας νέον θαυμάσιον κότσον, έπιστέφοντα την κεφαλήν της νέας Μούσης.» Επιλέγει δέ: «ό των Άποτρυγιδίων ποιητής δέν εινε ό κ. Σίμος Μενάρδος. Εινε ό κ. Ε. Ρ. Άνιστής, όπως υπογράφεται—δηλαδή ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ, όπως δέν έκατάλαβαν οι «Άθηναί».

Δέν εινε δέ πράγματι τίποτε άλλο τὰ Άποτρυγίδια αυτά, παρά έράνισμα από τους δύο μεγαλειτέρους ποιητάς του Έθνους μας—τόν Σολωμόν και τόν Βαλαωρίτην.

Τὸ πρώτον: «Έρνεϊς παιδάκι» κλπ., εινε οι γνωστότατοι δεκαπεντασύλλαβοι των άποσπασμάτων των «Έλευθέρων Πολιορκημένων» του Ποιητού του Έθνους και τὸ δεύτερον: «Πάρ' ένα σβώλο, Μητρο, και διώξε' εκείνα τὰ σκυλιά, που μου χαλούν τὸ φέτρο» εινε ή αρχή του πρώτου ζυγίου του «Φωτεινού του Ζευγολάτη», ενός από τ' άθάνατα ποιήματα του Βαλαωρίτη.

Θά σωφρονίστη άρά γε τὸ χονδρόειδέστατον πάθημα την συνάδελφον :

ΤΗΣ ΓΡΟΘΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΔΕΥΤΕΡΟ

Κατεργαρέοι, που στέκεστε στής Έκκλησίαις την πόρτα
και σταβροκπανίζετε και σαν πραιμάτεια διαλαλείτε
της Παναγιάς της όμορφης τὸ θάμα και τη χάρη,
θ' ιδθώ μιὰ μέρα, γλήγορα, νί σās ξεκάμω,
κουτσοί, κουλοι κι άόμματοι, σερμένοι χάμο.
Δέ λέω πώς τίποτ' άσκημίζετε μόνο πώς μιάν άκήμια
μου φαίνεστε άσυμπάδιστη εκεί που, σά θελήσω,
μπορώ να μπώ, να δεηθώ κ' ένα κε.ι νανάφο,
για νί με ιδούν οι όμορφες οι παναγιές τριγύρω
που λαχταρύνε τὸ γλυκό φιλι σαν άγιο μάρο.

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ

ΚΑΗΜΟΙ

—ΣΤΗΝ ΨΥΧΗ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ ΜΟΥ—

— Μὴ μὲ ρωτᾷς, τί νὰ σοῦ πῶ,
 Λὲν ἔχω ἐγὼ μαρτύρια,
 Μὴδὲ μαλλιὰ χρυσόξαθρα,
 Μὴδὲ καὶ μάβρα μίτια,
 Λὲ μοῦ πληγῶνον τὴν καρδίᾳ.
 Μονάχι οἱ πεθαμμένοι,
 ποῦ ἀγαπητοὶ μισέψινε,
 δειλά, δειλά τὸ βράδι,
 Στάχνουθαίμο τὸ νάρκωμα,
 Ποῦ γυρο γῦρ' ἀπλώνει,
 Μοῦ στέλνουνε μηνήματα
 Μὲ τὸν διαπῶν τᾶφρατα,
 Τὰ θρηνηρὰ θροῖσματα
 Καὶ μυστικὰ μοῦ λένε,
 Γιὰ κάποιους ἀδικούς χαμιούς
 Ποῦ τὶς ψυχὰς ραγίζουν.
 Καὶ σβήνουν τὶς ἐλπίδες μου
 Σάσβολερὰ σκοτάδι,
 Καὶ τὴ Ζωὴ μοῦ πνίγουνε
 Μέσ' στοῦ καημοῦ τῶς ἴσκιους...

Μυτιληνοὶ Σποριὰς 1911

IPMA ΦΑΕΡΑ

IBAN S. TOYRGKENIE

ΤΟ ΡΟΛΟΪ (*)

— Καὶ σὺ, βρωμόπαιδο, πῶς τόλμησες νὰ δε-
 χτῆς γιὰ δῶρο ἓνα ρολόι; εἶπε τραβῶντάς του τὰ
 μαλλιὰ. Καὶ ἀμέσως, παλιοκατεργάρη, ἀμέσως πή-
 γες νὰ τὸ πουλήσῃς στὸ ρολογιὰ.

Ἀλήθεια ἔλεγε. Ἐμαθα ἀργότερα πῶς ὁ Γιού-
 τκας εἶχε πᾶει, ὁ κουτός, τὸ ρολόι στὸ ρολογιὰ τῆς
 γειτονιάς. Ὁ ρολογιὰς τὸ κρέμασε στὴ μίστρα του.
 Ὁ Ναστάσης περνώντας ἀπὸ καὶ τὸ γινώρισε τὸ ἀγό-
 ρασε καὶ τὸ ξανάφερε σπιτί μας.

Ὅμως, τὸ οικογενειακὸ αὐτὸ δικαστήριον δὲ βά-
 σταξε πολὺ. Ὁ πατέρας μου, ἀποκαμιωμένος πιά
 πνίγηκε τώρα ἀπὸ ἓνα δυνατὸ βήχα· μὰ δὲν εἴ-
 τανε καὶ τοῦ χαρακτήρα του νὰ βαστάξ γιὰ πολὺ ὁ
 θυμὸς του.

— Καλέ μου ἀδερφέ, εἶπε ἡ θειά μου, βλέπον-
 τας μὲ λήπη, πῶς ὁ θυμὸς τοῦ πατέρα μου ἔπεφτε,
 μὴ σκοτίζεσαι. Μὴν ἀνακατώνεσαι πιά σ' αὐτὴ τὴ
 δουλειά. Πέρεις τί; Ἄ θέλῃ ὁ καλὸς μας Ναστά-

σης Ναστάσης καὶ γιὰ νὰ τιμωρήσω τὴν ἀχαριστία
 τοῦ γιοῦ σου, θὰ φροντίσω γὼ γιὰ τὸ ρολόι καὶ ἀ-
 ποῦ μὰς ἔδειξε πῶς εἶναι ἀνάξιος νὰ τὸ ἔχῃ καὶ ἀνί-
 κανος νὰ καταλάβῃ τί ἀξίζει, θὰ τὸ δώσω ἀπὸ μέρες
 σου σὲ κάποιον ἄλλο ποῦ θὰ ἐχτιμήσῃ τὴν καλο-
 σύνη σου.

— Καὶ ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ ἄλλος; ρώτησε ὁ
 πατέρας μου.

— Ὁ Χρῶσανθος Νούικις, εἶπε ἡ θειά μου μὲ
 κάποιον δισταγμὸ.

— Ὁ Χρῶσάσκας; ρώτησε ὁ πατέρας μου. Κ'
 ἔκαμε μ' ἓνα κούνημα τοῦ χεριοῦ: Μοῦ εἶναι ἀδιά-
 φορο. Ἔστερα εἶπε: Ρίξε το καὶ στὴ φωτιά, σὰ
 θέλεις.

Κούμπωσε τὸ φόρεμά του κ' ἔφυγε βήχοντα;
 δυνατά.

— Καὶ σὺ, καλέ μου Ναστάσης, θέλεις;

— Μὲ ἔλη μου τὴν καρδιά, ἀποκρίθηκε ὁ νοῦ-
 νός μου, ποῦ μέσα σὲ ἔλη αὐτὴ τὴν ἀνάκριση, δὲν
 εἶχε κουνηθεῖ ἀπὸ τὴ θέση του καὶ ποῦ μονάχα ἀπὸ
 στιγμή σὲ στιγμή πετούσε καμὰ ἀκατανόητη συλ-
 λαβὴ τρίβοντας σιωπηλὰ τὰ δάχτυλά του καὶ στή-
 λωνε τ' ἀλεπουδίσια μᾶτια του πότε σὲ μένα, πότε
 στὸν πατέρα μου καὶ πότε στὸ Γιούσκα. Φαίνεται;
 πῶς ἡ τέτοια φασαρία τονὲ διασκέδαζε.

Ἡ ἰδέα τῆς θειάς μου μ' ἀγγίξε βαθιά. Δὲ μ'
 ἔμελε πιά γιὰ τὸ ἴδιο τὸ ρολόι, μὰ συχνιόμουνα
 τὸ πρόσωπο ποῦ θὰ τῆπαρνε. Αὐτὸς ὁ Χρῶσανθος
 Νούικις, ποῦ τὸν εἶχανε βγάλει «σιγανὸ ποτάμι»,
 εἶταν ἓνας φοιτητῆς τῆς θεολογίας, ἀψηλόκαρμος, μὰ
 ἀδυνατούτσικος, ποῦ ἐρχότανε πολλὲς φορὲς σπιτί
 μας, ὁ θεὸς ἔξερε γιατί· ἡ θειά μου ἔλεγε, πῶς ἐρ-
 χότανε γιὰ τὰ παιδιὰ· μὰ, σίγουρα πῶς θὰ εἶταν ἀ-
 νίκανος, γιατί δὲν ἤξερε τίποτα, ἀποῦ δὲν εἶχε μά-
 θει τίποτα, καὶ στὸ ὕστερο εἶχε ἀπάνου του μὰ χτη-
 νόδικη βλ. κεία. Ἐμοιαζε μάλιστα μὲ ἄλογο. Ἄν-
 τίς νὰ περπατᾷ ἔπιος ἔλος ὁ κόσμος, σείτανε, ἀντὶ
 νὰ γελᾷ, χλιμίντριζε, μὲ τὸ στόμα δλάνοιχτο. Εἶχε
 μούρη μακροῦλή, στενή, μὲ μεγάλα πλατικὰ μά-
 γουλα, καὶ ἄφινε γύρω μυροῦδιὰ ἰθροῦτλας. Ἡ θειά
 μου, ποῦ δὲν ἔδινε καὶ πολλὴ ἀξία στὰ πνευματικὰ
 χαρίσματα, μὰς τὸν παράστανε σὸν τέλειο ἱππότη
 καὶ τὸν ἔλεγε ἄμορφο σὰ γρενατιέρο. Εἶχε τὴ μανία
 νὰ χτυπᾷ ὅλα τὰ παιδιὰ στὸ μέτωπο μὲ τὴν ἀκρὴ
 ἀπὸ τὰ μακροῦλά του δάχτυλα ὀπλισμένα μὲ σκλη-
 ρὰ νύχια (μοῦ τὸ εἶχε κάνει καὶ μένα σὸν εἰμώνα
 πῶς μικρός, καὶ τάχατες δέχως νὰ τὸ περιμένῃ νὰ
 ξεφωνίξῃ: «Πῶς χτυπάει ἔτσι τὸ κεφάλι σου; Σί-
 γουρα εἶναι κούφιο». Καὶ νὰ στοχαζόμην πῶς αὐτὸ
 τὸ ζῶ θὰ εἶχε τὸ ρολόι μου! «Ὅχι! γιὰ τὸ θεὸ,
 αὐτὸ δὲ θὰ γίνῃ.» Ἐφυγα ἀπὸ τὸ σαλόνι τρέχοντας
 κ' ἔπεσα στὸ κρεββάτι μου, μὲ τὸ μάγουλό μου φλο-
 γισμένο ἀπὸ τὸ μπάτσον ποῦ εἶχα φάει καὶ μὲ τὴν
 καρδιά γεμάτη ἐκδίκηση. «Γιὰ ὅλο τὸν κόσμον δὲ θ'
 ἀφήσω αὐτὸ τὸ σιχαμένο ζωντανὸ νὰ νικήσῃ. Θὰ
 φορέσῃ τὸ ρολόι, θὰ κρεμάσῃ τὴν ἀλυσίδα καὶ θὰ
 χλιμίντριζῃ ἀπὸ χαρὰ. Εἶναι φοβερό!» Μὰ πῶς νὰ
 κάμω; Δὲν ἔβλεπα ἄλλο δρόμο. Ἐπρεπε νὰ κλέψω
 τὸ ρολόι πρὶν ἢ θειά μου τοῦ τὸ δώσῃ.

(*) Κοίταξε ἀριθ. 455.

VIII

Είμωνα τυχερός, τὸ «σιγανὸ ποτάμι», ἔλειπε κελίη τῆ μέρα ἀπὸ τὸ χωριό. Δὲ θὰ ἐρχότανε σπίτι μας παρὰ μονάχα ὕστερα ἀπὸ δυὸ μέρες. Ἀνάγκη νὰ μὴν ἀφήσω νὰ μοῦ ξεφύγῃ ἡ εὐκαιρία τῆς νύχτας. Ἡ θειά μου δὲν κλείδωνε ποτέ τὴν πόρτα τῆς ἡ γιὰ νὰ πῶ τὴν ἀλήθεια δὲ βρισκότανε σ' ἔλο τὸ σπίτι καμιά πόρτα μὲ γερὴ τὴν κλειδωνιά. Σὲ ποιά μεριά ἔμωσ ἢ ἔβανε τὸ ρολόι; Ὅλη τῆ μέρα θὰ τὸ φύλαγε στὴν τσέπη τῆς, γιὰ νὰ τὸ τραβάῃ δλοένα και νὰ τὸ κοιτάξῃ μὰ τῆ νύχτα τί ἢ τὸ κάνῃ; Ποῦ ἢ μοῦ πᾶν; συλλογιζόμενα φρενιασμένος.

Ἡ λαχτάρα μοῦ ἔφερνε πυρετό. Εἶχα τινάγματα, μὰ ἡ τόλμη καὶ ἡ χαρὰ μου μεγαλώνανε τὰ σκεπτόμενα πόσο εἶτανε κοντὰ ἡ στιγμή γιὰ τὸ κλέψιμο, πὺ τόσο πολὺ τὸ εἶχα ποθήσει. Κουνοῦσα τὸ κεφάλι, σοῦφωνα τὰ φρύδια, μουρμούριζα ἀνάμεσα στὰ δόντια μου: «Θάρθῃ καὶ ἡ σειρά μου!» Ἐνοιωθα τὸν ἑαυτὸ μου κακό, ἐπικίνδυνο. Ἦθελα νὰ βρῶ κάποιονε γιὰ νὰ μαλώσω. Σέφευγα ἀπὸ τὸ Δαβίδ. Κανείς, μήτε αὐτὸς ἀκόμα, δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τὴν παραμικρὴ ἰδέα γιὰ τὸ σκέδιό μου. «Θὰ τὸ κάνω μονάχος μου, ἔλεγα ἀπὸ μέσα μου· καὶ μονάχος μου ἢ ἔχω τὴν εὐτύχη», ξανάλεγα.

Ἡ μέρα πέρασε ἀργά. Ἦρθε τὸ βράδι. Τέλος πάντων ἡ νύχτα ἔφτασε. Πρόσεχα κανείς τίποτα νὰ μὴ μαντέψῃ ἀπὸ τὸ σκέδιό μου. Ἐμεινα στὴ θέση μου, χωρὶς διόλου νὰ φανῶ, χωρὶς νὰ δοκιμάσω νὰ κουνηθῶ. Ἡ ἴδια σκέψη δλοένα μὲ βασάνιζε. Ὑστερα ἀπὸ τὸ δεῖπνο ὁ πατέρας μου πού, καθὼς εἶπα παραπάνου, δὲν μπορούσε γιὰ πολὺ νὰ βαστάξῃ τὸ θυμὸ του, μετανοιωμένος γιὰτὶ μπάτσισε παιδί πὺ ἔκλεινε πιά τὰ δεκάξῃ, μοῦ μίλησε τρυφερά· μὰ δὲν τοῦ ἀποκρίθηκα ὅχι ἀπὸ κακία, καθὼς νόμισε δίχως ἄλλο, μὰ γιὰτὶ φοβόμουνε μήπως μοῦ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ νοῦ τὸ σκέδιό μου. Ἐνοιωθα πὺς ἔπρεπε ν' ἀνασμπῶ τῆ λαχτάρα μου γιὰ νὰ μὴ λιγοστεψῇ ὁ πόθος τῆς ἐκδίκησῆς μου καὶ γιὰ νὰ ἐπιμείνω στὴν τελειωτικὴ ἀπόφασή μου. Πῆγα νὰ κοιμηθῶ νωρίς, μὰ φαντάζεστε βέβαια, ἂν ἔκλεισα μάτι ἡ μάλιστα ἂν μοῦ ἐρχότανε ὕπνος· τὸ ἐναντίο, ἂν καὶ κουκουλώθηκα μὲ τὰ σεντόνια ἀπὸ τὸ κεφάλι εἶμωνα ξυπνός. Γιὰ νὰ πῶ τὴν ἀλήθεια, δὲν εἶχα καλοσυλλογιστῆ μὲ τί τρόπο ἢ τὰ κατὰφερνα. Περίμενα πρῶτα ν' ἀπλωθῇ στὸ σπίτι ἡσυχία. Μιὰ μονάχα προετοιμασία εἶχα κάμει: φοροῦσα τὶς κάλτσες μου. Ἡ κάμαρα τῆς θειάς μου εἶτανε στὸ ἀπάνου πάτωμα· γιὰ νὰ φτάσω ὡς ἐκεῖ, ἔπρεπε νὰ περάσω τὴν τραπεζαρία, τὸ διάδρομο, ν' ἀνεβῶ τὴ σκάλα καὶ νὰ τρυπῶσω σ' ἕνα μικρὸ σαλότο· ἡ πόρτα βρισκότανε δεξιά. Εἶτανε περιττὸ νὰ ἐφοδιαστῶ μὲ κερὶ ἢ μὲ φανάρι. Σὲ μιὰ γωνιά τῆς κάμαρας τῆς θειάς μου ἔκαιγε πάντα τὸ καντίλι μπροστὰ σὲ μιὰν ἄγια εἰκόνα. Τὸ ἤξερα. Τὸ φῶς αὐτὸ μοῦ ἔφτανε. Ἐκκολοθοῦσα νὰ εἶμαι πεσμένος. Τὰ μάτια μου ἀνοίχτὰ, καὶ τὸ στόμα μου ἔχασκε στεγνὸ ἀπὸ σάλια. Τὸ αἷμα μου ἔβραζε στὰ μελλίγια, σ' αὐτιά, στὸ λαιμό, σ' ἔλο τὸ σῶμα. Περίμενα, περίμενα πάντα. Σὰν κάποιος δαίμονας νὰ ἔπαιζε μὲ τὴν ἀγωνία μου, οἱ ὥρες περνούσαν, μὰ ἡσυχία τίποτα.

IX

Μοῦ φαινόταν πὺς ὁ Δαβὶδ δὲν κοιμήθηκε ποτέ τόσο ἀργά. Ὁ Δαβὶδ, ὁ λιγόλογος Δαβὶδ, δὲν ἔπανε νὰ μοῦ μιλά. Ποτές μέσα στὸ σπίτι δὲν εἶτανε τόσο μεγάλη φασαρία, ποτές τόσο πολὺ δὲν περπατήσανε, δὲ μιλῆσανε, δὲν ἀκουστήκανε τόσο ἀργά. Μὰ τί τοῦ; ἦρθε τέτοια ὥρα καὶ ἔλο μιλοῦνε; Δὲν εἶχανε ἔλη τῆ μέρα δική τους; Ἐδῶσε ὁ θεὸς τέλος πάντων κ' ἡ βοή ἔπαψε μέσα στὸ σπίτι, μὰ ἀπόξω ἕνας σκύλος ἄρχισε νι γαυγίζῃ, ἕνας μεθυσμένος τραγουδοῦσε, μιὰ πόρτα τοῦ περιβολιοῦ, δίχως ἄλλο ἀπὸ τὸν ἀέρα χτυποῦσε, ἕνα καρτσάκι πὺ εἰ ῥόδες του εἶτανε ἀλλάωτες πέρασε, καὶ μακριὰ ἀκουγα γιὰ πολλὴ ὥρα τὸ τρέξιμό τους. Ὅμως ἔλος αὐτὸς ὁ ἐξωτερικὸς ἠόρυθος δὲ μ' ἐνοχλοῦσε. Τὸ ἐναντίο εἶμωνα ἔλο ἐθουσιασμέ γιὰτὶ μοῦ ἔφερνε κάποια ἀντίδραση στὴ συγκεντρωμένη προσοχή μου γιὰ τὸ ἴδιο πράμα. Στὸ τέλος, ἔλα ἡσυχάσανε, καὶ μονάχα ἕνας ἦχος κουδοῦνιζε πάντα σ' αὐτί μου: εἶταν τὸ τικ-τάκ τοῦ ρολοιοῦ τῆς τραπεζαρίας· τὸ βαρδὶ κουνιότανε ἀγκομαχώντας πέρα δῶθε μὲ τὴ μονοτονία τῆς ἀναπνοῆς κοιμισμένου ἀθρώπου. Ἐτοιμαζόμενα νὰ σηκωθῶ.... Μὰ τί ἀκούω τώρα; Κάτι σὰν ἀλαφροστενάγμα, σὰ σῦρσιμο, σὰν κύλισμα πὺ τρέχει δλοῦθε; Ἡ ἔλα αὐτὰ εἶναι τῆς φαντασίας μου;..... Τέλος πάντω φτάσανε τὰ χαράματα. Βαθιὰ ἡσυχία παντοῦ.... Ἡ ὥρα ἦρθε. Παγωμένος, τίναξα τὴν κουβέρτα μου καὶ τὰ σεντόνια μου, καὶ πετάχτηκα στὸ πάτωμα. Μοῦ φαινόταν πὺς τὰ πόδια μου εἶτανε ξένα, τόσο βαριά ἀκουμποῦσαν, ἀγγίζοντας κάθε στιγμή τὸ χαλὶ χωρὶς νὰ θέλω. Ἄλτ! Ποίος χτυπᾶ ἐκεῖ; Κάποιος τρίζει ἢ γρατζουνίζει; Μὴν εἶναι ἡ ἀναπνοή μου; Ἄφουγκράζομαι. Οἱ μασέλες μου χτυποῦνε, τὰ μάτια μου δάκρια περχνόουν. Δὲν εἶναι τίποτα... Ἐναρχίζω τὸ κλεφτοπαρπάτημα. Σκοτάδι, πίσσα, μὰ ξέρω πὺ πᾶω. Ἐάφνου, σπρώχνω μιὰ καρέκλα. Θέ μου! τί κρότος! Καὶ τί χτύπημα ἀπάνου στὸ καλάμι τοῦ ποδισοῦ! Στέκουμαι καρφωμένος στὴ θέση μου! Ἄν μ' ἀκουσε κανείς! Τί περᾶζει; Πρέπει νὰ κινυνέψω. Λιστάνομαι τῆ στιγμή αὐτῆ καὶ γὼ δὲν ξέρω τί τόλμη. Ἐνοιωθα μέσα μου πὺς εἶμωνα ἱκανός νὰ κάμω κάθε κακό. Ἐμπρός λοιπόν! Ἐμπρός! Πέρασα στὸ τέλος τὴν τραπεζαρία, βρισκω τὴν πόρτα ψηλαφώντας, τὴν ἀνοίγω μὲ μιάς καὶ ἡ καταραμένη ἔτριξε. Ἄνεβαινω τὴ σκάλα. Ἐνα, δῶ! Ἐνα, δῶ! Ἄχ! ἕνα σκαλοπάτι τρίζει ἀπὸ τὸ βᾶρος μου· ρίχνω μιὰ τρομασμένη ματιά, σὰ νὰ μπορούσα τάχα νὰ ξεχωρίσω τὰ πράματα. Ἐφτασα στὴ δευτέρη πόρτα τῆ σπρώχνω μὲ τὸ χέρι. Ἀνοίγει τόσο εὐκολα, τόσο εὐγενικὰ σὰ νὰ μοῦ ἔλεγε κανείς: «Ὅριστε. Περᾶστε, σὰς παρακαλῶ.» Νὰ με στὸ σαλότο.

Ἄψηλά, κοντὰ στὸ ταβάνι, εἶταν ἕνα μικρὸ παρὰθύρι. Κάποιες ἀόριστες νυχτάτικες λάμπες θαμποπερνοῦνε ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ τᾶματα. Μοῦ φτάνουν ὅμως ἐμένα γιὰ νὰ ξεδιακρίνω μίνο ἀπὸ τίς δούλες μας πεσμένη σ' ἕνα χαλὶ τσόχινο πὺ τῆς χρησίμευε γιὰ κρεβάτι. Τὰ δυὸ τῆς χέρια σταυρώνονται στὰ ξεπλεγμένα μαλλιά τῆς. Κοιμάται βαθιὰ καὶ ρουχαλίζει. Πίσω ἀπὸ τὸ κεφάλι τῆς εἶναι ἡ

καταραμένη πόρτα. Παιδιά την άνοιξε; Δέν ξέρω. Μά βρίσκουμαι μέσα στην κάμαρα της θειάς μου. Νά! στή μιὰ γωνιά τὸ καντίλι καὶ στήν ἄλλη τὸ κρεβάτι. Ἡ θειά μου εἶναι ξαπλωμένη μὲ τὰ νυχτικά της, μὲ τὸ πρόσωπο γυρισμένο πρὸς τὸ μέρος μου. Κοιμάται, δέν κουνιέται, δέν ἀκούγεται μήτε ἡ ἀναπνοή της. Τὸ φῶς τοῦ καντιλιοῦ τρεμόδουνε ἀπὸ τὸν ἀέρα ποὺ μπήκε στήν κάμαρα. Ἰσκιοὶ παίζουσι ἐπὶ τὴν κάμαρα καὶ στὸ κερένιο πρόσωπο τῆς θειάς μου.

Νά τὸ ρολόι. Κρίμεται στὸν τοῖχο ἀπὸ μιὰ κερφίτσα περασμένη σὲ μιὰ κεντημένη πελότα. Τί τὴν χι! Κανένα μπόδισμα! Μά ἀπὸ ποῦ ἐρχονται αὐτὰ τὰ πατήματα κοντὰ μου; Ὅχι, δέν εἶναι τίποτα! Εἶναι ἡ καρδιά μου ποὺ χτυπᾷ. Κάνω ἕνα βήμα. Θέ μου! Εἶναι ἕνα στρογγυλὸ πρᾶμα, μαλακὸ ποὺ μοῦ ἀγγίζει τὰ γόνατα καὶ νά, τώρα μὲ χαϊδεύει! Πάω νὰ ξεφωνίσω καὶ νὰ λιγοθυμήσω ἀπὸ τρομάρα. Ἐνας γάταρος, ὁ γάτος μας, κამπουριάζει καὶ σηκώνει τὴν οὐρά. Νά τον πηδᾷ στὸ κρεβάτι, ὅστερα κυλιέται καὶ γυρίζει πρὸς τὸ μέρος μου, χωρὶς νὰ νιαουρίσῃ. Ἐχει τὸ σοβαρὸ ὄφρος ἐνὸς κριτῆ καὶ στηλώνει ἀπάνου μου τὰ μικρὰ χρυσὰ του μάτια. Τοῦ φωνάζω σιγά, καὶ χαϊδεύοντάς τον μὲ τὸ ἕνα χέρι, ἀπλώνω τὸ ἄλλο ἀπάνου ἀπὸ τὸ κεφάλι τῆς θειάς μου, καὶ τρακῶνω τὸ ρολόι. Ἐάφνου, ἡ θειά μου ἀνοίγει τὰ μάτια της. Θέ μου! Τί θὰ γίνῃ; Μά τὰ βλέφαρά της κλείστηκαν σκεδὸν ἀμέσως καὶ τὸ κεφάλι της ποὺ ἀνασηκώθηκε ξανάπεσε στὸ μαξιλάρι ἐνῶ μουρμουρίζει κάτι ἄμορφους ἤχους.

Πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας ὅστερα, εἰμόνα στήν κάμαρά μου, ξαναπεσιμένος στὸ κρεβάτι μου, κ' ἔσφιγγα τὸ ρολόι στὰ χέρια μου. Γύρισα στὸ φτερό. Μά τὴν ἀλήθεια, εἶμαι λωποδύτης. Πητὼ ἀπὸ τὴν χαρὰ μου. Ἔτσι μοῦ ἐρχεται νὰ ξυπνήσω τὸ Δαβὶδ καὶ νὰ τοῦ τὰ πῶ ὅλα... Ὅμως, — πρᾶμα ἀπίστευτο — βυθίζουμαι σ' ἕνα βράθην ὕπνο.

Ὅταν ξανάνοιξα τὰ μάτια μου, ἔπειτα ἀπὸ ὄρες, εἶχε ξημερώσει. Κανεὶς γιὰ καλὸ μου, δέν εἶτανε σηκωμένος. Πηδῶ γλήγορα ἀπὸ τὸ κρεβάτι, ξυπνῶ τὸ Δαβὶδ καὶ τοῦ ξεϊστορῶ τὴ νυχτικατικὴ ἐκδρομή μου. Μ' ἀκούει καὶ χαμογελά.

— Ξέρεις τί μοῦ λέει στὸ τέλος. Πάμε νὰ παραχῶσομε αὐτὸ τὸ ἀφωρεσμένο ρολόι στή γῆ. Εἶναι τὸ μόνο μέσο γιὰ νὰ τὸ ξεφορτωθοῦμε.

Ἡ ἰδέα του μοῦ φαίνεται περίφημη. Στὴ στιγμή ντυθήκαμε καὶ οἱ δύο καὶ τρέχουμε στὸ περιβόλι μας πίσω ἀπὸ τὸ σπίτι. Ἐκεῖ, κάτου ἀπὸ μιὰ μηλιά, σὲ μιὰ πολὺ βραχὴ τρύπα ποὺ ἀνοίγουμε βιαστικά στὴ μαλακωμένη ἀπ' τὴ δρόσο γῆ, μὲ τὸ μαχαίρι τοῦ Δαβὶδ, κρύβουμε γιὰ πάντα τὸ καταραμένο ὄφρος τοῦ νοικοῦ μου. Εἶμαι βέβαιος πᾶς πῶς τὸ ἔλεεινὸ «σιγανὸ ποτάμι» δὲ θὰ τὸ ἀπολάβῃ. Σκεπάζουμε τὴν τρύπα μὲ χῶμα, πατοῦμε ἀπὸ πάνω καὶ κρύβουμε τὸ μέρος σκορπίζοντας ἀπὸ πάνω του κάμπουσες πέτρες. Ὅστερα, περήφανοι γιὰ τὸ κατορθωμά μας, μπαίνομε χωρὶς νὰ μᾶς δοῦν, ξαναπέφτουμε καὶ ξανακοιμούμαστε. Τί ἡδονικὸς καὶ ἄθως ὕπνος!

Φαντάζεστε τί φασαρία ἐγένεε ὅταν ἡ θειά μου,

ξυπνώντας, πήγε νὰ πάρῃ τὸ ρολόι ἀπὸ και ποῦ τὸ εἶχε κρεμάσει, καὶ βρήκε ἄδιανὸν τὸ μέρος.

— Πρέπει νὰ ψάξουμε παντοῦ, φώναξε. Τὸ ρολόι τὸ κλέψανε μὲ πρωτάκουστο θράσος.

Εἴμαστε προετοιμασμένοι γι' αὐτὰ ὁ Δαβὶδ καὶ γῶ. Περιμένα νὰ γίνῃ σκάνταλο. Μά γιὰ καλὴ μου τύχη δέν ἐγένε τίποτα σοβαρὸ.

Ὁ πατέρας μου θύμωσε στήν ἀρχὴ γιὰ καλὰ καὶ εἶπε νὰ φωνάξῃ τὴν ἀστυνομία. Μά ὅ,τι ἐγένε χτὲς τὸν ἕκαμε νὰ διατάξῃ, καὶ στὸ τέλος δίχως ν' ἀρχίσῃ καμιὰ ἀνάκριση εἶπε στὴ θειά μου, χωρὶς αὐτὴ βέβαια νὰ τὸ περιμένῃ:

— Ὅριστε θόρυβος γιὰ τὸ τίποτα. Πουλχερία Πετρόδνα, νὰ μὴ γίνῃ πιά λόγος, σὲ παρακαλῶ. Λὲς πῶς δέν ἕκαμε φτερά μοναχό του. Καλὰ. Ὅσο γιὰ τὸ τί θὰ πῇ ὁ Ναστάσις, δὲ μὲ νοιάζει καθόλου. Δὲ βλέπω γιὰτί νὰ στενοχωρηθῶ γι' αὐτόνε. Κάμε μου τὴ χάρη τὸ λοιπὸ νὰ πάψῃς πιά.

Ὁ πατέρας μου φεύγοντας χτύπησε τὴν πόρτα καὶ κλείστηκε στὸ γραφεῖο του. Δέν μπορέσαμε νὰ καταλάβουμε, ὁ Δαβὶδ καὶ γῶ, τί θέλανε νὰ ποῦνε τὰ στερνά του λόγια, μὰ ἀργότερα μάθαμε πῶς εἶτανε δυσαρεστημένος μὲ τὸ νοινὸ μου, γιὰτί εἶχε γίνῃ ἀφορμὴ νὰ χάσῃ μιὰ καλὴ ὑπόθεση. Ἡ Πουλχερία Πετρόδνα ἤθελε νὰ ξεθυμάνῃ, μὰ δέν ἔφερε τώρα σὲ ποιόνε νὰ μιλήσῃ. Μονάχα μὲ σίμωσε καὶ δείχνοντάς μου τὴ γραθιά της μοῦ φώναξε:

— Κλέφτη! Κλέφτη! Παλιόπραμα!

Ἐνοιουσα ὅμως πῶς δέν εἶτανε βέβαιη γιὰ τίποτα.

X

Ὁ πατέρας μου εἶχε ἀπὸ πολλὴν καιρὸ φιλία μὲ ἕνα συναξιοῦχο ὑπάλληλο, πρὸς λεγοτάνε Λάτκιν. Αὐτὸς ὁ Λάτκιν εἶτανε κοντὸς καὶ σὰν περπατοῦσε κούτσαινε. Εἶτανε ἀκόμα ἀρρωστιάρης, φοιτητάρης, παράξενος, ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ποὺ ὅλα τοὺς ἐρχονται στραβά. Εἶχε τὸ ἴδιο ἀπάγγελμα μὲ τὸν πατέρα μου καὶ τὸ Ναστάσι, ἔκανε δηλαδὴ καὶ αὐτὸς τὸ δικολάβο. Δέν εἶχε καλὸ ἐξωτερικὸ, μπερδεύε τὰ λόγια του, δέν ἔθρεφε καμιὰ πεποιθήσῃ στὸν ἑαυτό του, δέν μπορούσε νὰ ἐνεργήσῃ τίποτα μονάχος του, καὶ γιὰ τοῦτο εἶχε μεγάλη ἀνάγκη ἀπὸ τὸν πατέρα μου. Τὸ γράψιμό του ἔμοιαζε μὲ ὀρνιθοσκαλισματα, ἔφερε ἀπόξω ὅλους τοὺς Νόμους καὶ ὅλα τοὺς τὰ μυστήρια. Μαζὶ μὲ τὸν πατέρα μου, ἔκανε πολλὰς δουλιές, μοιράζοντας μ' αὐτόνε κέρδη καὶ ζημιές. Ἢ εἶπε κανεὶς πῶς τίποτα δέν μπορούσε νὰ τοὺς χωρίσῃ. Καὶ ὅμως αὐτὸ τὸ ὄραιο ὄνειρο μιὰ μέρα ἔδωσε χωρὶς ἐλπίδα νὰ ξαναζήσῃ. Κάποιο μᾶλλον μάλλον χωρίσε τελειωτικά τοὺς δύο παλιούς σύντροφους. Ἄν ὁ Λάτκιν ἔφερνε στὸν πατέρα μου μονάχα ὀλικὴν ζήμιάν, ὁ πατέρας μου δὲ θὰ εἶτανε τόσο θυμωμένος μαζὶ του ὅπως δέν εἶτανε καλὰ καλὰ θυμωμένος καὶ μὲ τὸ Ναστάσι. Μάλιστα θὰ πείσμωνε πολὺ λιγώτερο. Μά ὁ Λάτκιν, ποιὸς ξέρει ἀπὸ ποῦ ἀνεξήγητο καὶ ἀκατανόητο αἶσθημα ζήλειας ἢ μίσητας ἢ ἀπὸ ποιά ὑποψία, «κατηγόρησε» τὸν πατέρα μου σ' ἕνα καινὸ τους πελάτη, κάποιον πλούσιο ἔμπορο, ἀνοίγον-

τάς του τὰ μάτια, ἐκεῖ ποῦ αὐτὸς εἶδον δὲν εἶχε, πᾶνον σὲ μιὰ ἐπιχείρηση ποῦ θὰ ἔφερνε γερὴ ὠφέλεια στὸν πατέρα μου. Δὲν ἔμελε τόσο τὸν πατέρα μου γιὰ τὴν ὕλική ζημιὰ, ἀν καὶ βάραινε ἀρκετὰ. Κεῖνο ποῦ τότε ξερέθισε σ' αὐτὸ τὸ βαθμὸ ἐναντίου του εἶταν ἡ προδοσία. Δὲν μπορούσε νὰ τοῦ συχωρήσει τὴ δολιότητα.

«Αὐτὸς ὁ ἅγιος ἄνθρωπος δὲν μᾶς εἶχε δείξει ποτέ ὡς τὰ τώρα τὴν ἀγιοσύνη του», δὲν ἔπαυε νὰ λέη, τρέμοντας σύγκορμος ἀπὸ θυμὸ, καὶ χτυπώντας τὰ δόντια σὰ νὰ εἶχε θέρμη. Ἐτυχα στὴν κάμαρα τὴν ὥρα ποῦ ξέσπασε ὁ θυμὸς του. — «Ποῦ καλὰ! ἀπὸ δῶ κι ὀμπρός, εἶπα τελειώσανε ἀναμεταξύ μας. Δὲ θὰ ξαναπατήσης σπῆτι μου οὔτε γῶ σὲ δικό σου. Ἡ συνείδησή σου δὲ σηκώνει κακό, τὸ λαὶπὸ δὲν μπορούμε νὰ συμφωνήσουμε, μὰ ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ νὰ πεθάνῃς στὴν ψάθα.» Ἄδικα παρακάλεσε τὸν πατέρα μου, ἄδικα ταπεινώθηκε, ἄδικα πάσιζε νὰ δικαιολογηθῇ: «Εἶναι φῶς φανερό, σιγίλεγε, πὼς εἶ, τι ἔκαμα δὲν ἔκαμα γιὰ προσωπικό μου σῦφερο, γιὰτι νὰ ποῦ χαντακῶνται.»

Τὸ κεφάλι τοῦ πατέρα μου εἶταν ἀγίριστο. Ὁ Λάτκιν δὲν ξαναπάτησε σπῆτι μας. Κ' ἡ κακὴ του μετὰ βάλθηκε ν' ἀληθέψῃ τὴ στερνὴ εὐκὴ τοῦ πατέρα μου. Δὲν πέρασε πολὴς καιρὸς ὕστερα ἀπὸ τὸ μᾶλλον μὰ τους ποῦ ἔγινε λίγους μῆνες πρὶν ἀρχίσει ἡ ἱστορία μου τούτη, κ' ἡ γυναίκα τοῦ Λάτκιν πέθα-

νε ἀπὸ κακὴ ἀρρώστια· ἡ δευτέρη κόρη του, παιδί τριῶ χρονῶ, κουράθηκε κ' ἔχασε καὶ τὴ λαλιὰ μαζὶ σὲ μιὰ μέρα, ἀπὸ τὴν τρομάρα ποῦ πῆρε σὰ ριχτήκε καταπάνου της ξαφνικὰ ἓνα μελλίσι. Ὁ ἴδιος ὁ Λάτκιν ἔπαθε ἀπὸ ἀποπληξία κ' ἔπεσε σὲ φοβερὴ φτώχεια. Κανεὶς δὲν μπορούσε νὰ καταλάβῃ πὼς τὰ κατάφερναν καὶ ζοῦσαν. Καθότινε σὲ μιὰ ρεϊτιασμένη καλύδα δξω ἀπὸ τὴ χώρα μας. Ἡ Ραϊσσά, ἡ μεγάλη του θυγατέρα, ποῦ ἔμνησκε μαζὶ του, φρόντιζε τὸ νοικοκεριό, ὁ Θεὸς νὰ τὸ κάμῃ τέτοιο.

(Ἀπολουθεῖ)

(Μετάφραση δ. ΙΟΥΛΙΑΣ ΔΗΜ.)

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Ο ΤΑΦΟΣ

(ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΚΔΟΣΙΣ)

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΔΕΙΣΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ — ΕΚΔΟΤΗΣ Ι. ΚΟΛΛΑΡΟΣ

Πουλιέται 2 δραχμῆς σὲ Βιβλιοπωλεῖο τῆς Ἑστίας

— Στὸ Ἐξωτερικὸ στέλνεται συστημένο δρ. 2,50.

ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ

ΤΑ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΙΑ ΤΤΜΟΠΛΟΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

“**ΑΘΗΝΑΙ**,, ΤΟΝΩΝ 16,000 ‘**ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ**,, ΤΟΝΩΝ 15,000

ΜΕ ΔΙΠΛΟΥΣ ΕΛΙΚΑΣ ΔΙΠΛΑΣ ΜΗΧΑΝΑΣ ΑΠΑΡΑΜΙΛΑ ΕΙΣ ΑΝΤΟΧΗΝ ΚΑΙ ΕΥΣΤΑΘΕΙΑΝ
ΔΟΚΙΜΑΣΜΕΝΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΟΣ 15 ΜΙΛΙΑΙΩΝ

Διαμερίσματα επιβατῶν ἀνετώτατα. — Αἰθουσα πολυτελεῖς Α' καὶ Β' θέσεως, Καπνιστήρια ἰδιαιτέρη αἰθουσα Κυριῶν, Μουσικῆς, Ἑστιατορίον. — Νοσοκομεῖον, ἀπολυμαντικὸς κλίνανος, Λουιτζῶνες, Κουρσιῶν, Παντοπωλεῖον, Καφφενεῖον, Ζυθοπωλεῖον. — ΔΕΥΤΕΡΑ ΘΕΣΙΣ καινουργῆς μὲ 200 κλίνας. — Θέρμανσις διὰ Καλοριφέρ εἰς τὰ διαμερίσματα τῶν Μεταναστῶν. — Ἰδιαιτέρη τραπεζαρία Μεταναστῶν.

Ἡλεκτρικὸν φῶς, ἀσύρματος τηλεγράφος

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΚΑΤΑ 20 ΗΜΕΡΑΣ

**ΠΡΟΣΕΧΕΙΣ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΕΚ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΜΕΣΩ ΚΑΛΑΜΩΝ-
ΠΑΤΡΩΝ ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ ΔΙΑ ΝΕΑΝ ΥΟΡΚΗΝ**

ΤΟΥ ΑΤΜΟΠΛΟΙΟΥ

“**ΑΘΗΝΑΙ**”

ΤΗΝ 19 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1911

ΔΙ' ΕΠΙΒΑΤΑΣ, ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΣΑΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΝ ΑΠΕΥΘΥΝΤΕΟΝ

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ παρὰ τῆ Γενικῆ Γραμματείας τῆς Ἀτμοπλοίας Λεωφόρος Αἰγύως Ν, 5,

ΕΝ ΤΑΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ εἰς τοὺς κατὰ τόπους ΥΠΟΠΡΑΚΤΟΡΑΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΠΑΡΑ ΤΗ ΓΕΝΙΚῆ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙ ΟΔΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ

ΑΝΘΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ